

JAUNIMO
POLITIKA
LIETUVOJE

Turinys

1. Jaunimo politikos samprata	5
2. Jaunimo politikos teisinio reglamentavimo raida Lietuvoje.....	7
3. Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas nacionaliniu lygmeniu	17
3.1. Lietuvos Respublikos Seimo Jaunimo ir sporto reikalų komisija	19
3.2. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija.....	20
3.3. Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos	23
3.4. Jaunimo reikalų taryba.....	25
3.5. Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra.....	27
4. Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas vietiniu lygmeniu	28
4.1. Savivaldybės institucijos.....	30
4.2. Jaunimo reikalų koordinatorius	30
4.3. Savivaldybės jaunimo reikalų taryba	31
5. Darbas su jaunimu	32
5.1. Jaunimo organizacijos.....	34
5.2. Atvirasis darbas su jaunimu.....	35
6. Neformalusis vaikų ir jaunimo švietimas	39
7. Gerosios patirties pavyzdžiai.....	42
7.1. Integruota jaunimo politika	43
7.2. Faktais ir žiniomis grįsta jaunimo politika	44
7.3. Vidutinio laikotarpio strateginiai jaunimo politikos dokumentai	47
7.4. Su jaunimu dirbančių darbuotojų sertifikavimas	49
7.5. Jaunimo centrų koncepcijų plėtojimas	50

7.6. Tarpžinybinio bendradarbiavimo stiprinimas.....	51
7.7. Savanoriškos veiklos plėtra.....	53
7.8. Pilietiškumo ir jaunimo informavimo kampanija „Man ne dzin!“	55
7.9. Jaunimo informavimo tinklas „Eurodesk Lietuva „Žinau viską!“	56
7.10. Jaunimo verslumo skatinimas	58
7.11. Neformaliojo švietimo finansavimo modelis.....	61

1. Jaunimo politikos samprata

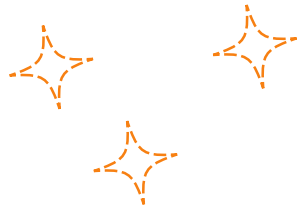
Jaunimo politiką galima apibūdinti kaip sistemų ir priemonių visumą, siekiančią kuo palankesnių sąlygų asmeninei jauno žmogaus brandai ir sėkmingai integracijai į visuomenę. Pagal Lietuvos Respublikos Jaunimo politikos pagrindų įstatymo 4 straipsnį, *Jaunimo politika* – kryptinga veikla, kuria sprendžiamos jaunimo problemos ir siekiama sudaryti palankias sąlygas formuoti jauno žmogaus asmenybei bei jo integravimuisi į visuomenės gyvenimą, taip pat veikla, kuria siekiama visuomenės ir atskirų jos grupių supratimo bei tolerancijos jauniems žmonėms.

Priimta kalbėti apie paramos struktūras (socializacijos laukus), subsidiariai papildančias paties asmens ir ypač šeimos pastangas, padedant parengti jauną asmenį savarankiškam gyvenimui. Šias struktūras galima skirstyti į savaimines (draugai, bendraamžiai), neformalias (bendruomenės, nevyriausybinės organizacijos, jaunimo veiklos sistema), formalias (mokyklos, universitetai) ir komercines (telekomunikacijos, bankai, pramogų ir laisvalaikio industrija).

Jaunimo politika – kryptinga veikla, kuria sprendžiamos jaunimo problemos ir siekiama sudaryti palankias sąlygas formuoti jauno žmogaus asmenybei bei jo integravimuisi į visuomenės gyvenimą, taip pat veikla, kuria siekiama visuomenės ir atskirų jos grupių supratimo bei tolerancijos jauniems žmonėms.

- Šiuolaikinė jaunimo politika plėtojama dviem pagrindinėmis kryptimis:
- ☉ *jaunimo interesų užtikrinimas atskirose viešosios politikos srityse* – švietimas ir mokslas, kultūra, sportas, darbas ir užimtumas, būstas, sveikata ir kt.;
 - ☉ *darbo su jaunu, kaip specifinės jaunimo politikos srities, plėtra* (youth work) – t. y. neformalusis jaunimo ugdymas(is), kuriuo siekiama sudaryti sąlygas jauniems asmenims mokytis iš patirties ir eksperimentuoti (savanoriškumas, savarankiškumas, savivalda). Jaunimo veikla „pasiekia“ jaunus žmones jų laisvalaikio metu, kai jie yra „ne šeimoje“, „ne pamokose / paskaitose“ ir „ne darbe“. Šiame lauke dirba darbuotojai dirbantys su jaunu, ugdomi jaunimo lyderiai, telkiasi jaunimo iniciatyvos, kuriami ir vykdomi pilietiniai, kultūriniai, socialiniai projektai. Geriausiai savarankiškumą ir dalyvavimą (priimant sprendimus) užtikrinančios institucijos – nevyriausybines (jaunimo) organizacijos, vietos ir religinės bendruomenės, neformalios jaunimo grupės. Neformalųjį jaunimo ugdymą gali (ir turi) vykdyti valdžios įsteigtos neformaliojo švietimo ir kultūros įstaigos, pvz., daugiaviečiai centrai, atviri jaunimo centrai, sporto centrai, kultūros centrai seniūnijose. Svarbus neformaliojo ugdymo (pilietinio, demokratinio) laukas – moksleivių savivaldos mokyklose.

Darbas su jaunu – tai jaunų žmonių ugdymo veikla, vykdoma atsižvelgiant į jų poreikius, siekiant sudaryti sąlygas jauniems žmonėms įsitraukti į veiklas ir skatinti juos sąmoningai ir atsakingai kurti asmeninį bei profesinį gyvenimą, tapti aktyviais visuomenės nariais.

2. Jaunimo politikos teisinio reglamentavimo raida Lietuvoje

Palankus ir aiškus teisinis reglamentavimas yra būtina sąlyga sėkmingai jaunimo politikos plėtrai.

Pirmasis teisės aktas, kuriame nubrėžiamos modernios jaunimo politikos gairės Lietuvoje, jaunimo politikos srityje – „Valstybinė jaunimo politikos koncepcija“ (toliau – Koncepcija). Koncepcijos projektą Seimui pateikė LIJOT, kurį šis priėmė 1996 m. Koncepcijoje apibrėžti jaunimo politikos tikslai, principai, įvardinta už jos įgyvendinimą atsakinga struktūra – Valstybinė jaunimo reikalų taryba (toliau – VJRT), numatytas Koncepcijos įgyvendinimo finansavimo šaltinis – Valstybinis jaunimo fondas. VJRT, sudarytai iš atskirų ministerijų pareigūnų ir nevyriausybinių jaunimo organizacijų deleguotų atstovų, buvo pavestas tarpžinybinis atskirų ministerijų politikos jaunimo klausimais (apibrėžtais Koncepcijoje) koordinavimas ir jaunimo veiklos (jaunimo neformaliojo ugdymo) plėtojimas.

1998 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino Valstybinės jaunimo politikos koncepcijos įgyvendinimo 2000–2001 m. programą „Jaunimas Lietuvai“. Programoje

2003 m. gruodžio 4 d. patvirtintas Jaunimo politikos pagrindų įstatymas.

buvo išskirti septyni skyriai: pilietiškumo ugdymas, dalyvavimas kultūros ir sporto gyvenime, asmenybės tobulėjimas mokymosi procese, savižudybių, nusikalstamumo, narkomanijos, alkoholizmo, prostitucijos ir AIDS prevencija, pagalba psichinį ir fizinį smurtą patyrusiems asmenims, pagalba nusikaltimus ir kitokius teisės aktų pažeidimus padariusiems asmenims, privalomoji karinė tarnyba.

Koncepcija ilgą laiką buvo pagrindinis teisės aktas, reguliuojantis jaunimo politikos raidą Lietuvoje.

2003 m. patvirtintas dar 2001 m. inicijuotas Jaunimo politikos pagrindų įstatymas. Šiame įstatyme įtvirtintos pagrindinės jaunimo politikos sąvokos, nustatomi šios politikos įgyvendinimo principai, apibrėžiamos jaunimo politikos sritys. Itin svarbi įstatymo dalis – jaunimo politiką organizuojančių ir valdančių institucijų įtvirtinimas nacionaliniame ir savivaldybių lygmenyje. Jaunimo politikos pagrindų įstatymas nustato jaunimo politikos įgyvendinimo principus, jaunimo politikos įgyvendinimo sritis, jaunimo politikos įgyvendinimo organizavimą ir valdymą. Įstatyme yra nustatytos jaunimo politikos sritys, bendrai įvardytos jaunimo politiką įgyvendinančios institucijos, apibrėžiamas jaunimo neformalusis ugdymas. Šis įstatymas pirmą kartą įtvirtino jaunimo organizacijų bei jaunimo organizacijų tarybų sąvokas ir pripažino jų svarbą bei indėlį į jauno žmogaus asmenybės ugdymą; įvardintos atsakingos nacionalinio (VJRT) ir vietinio lygmens institucijos, įtvirtintas savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių, jaunimo reikalų tarybų, jaunimo organizacijų tarybų vaidmuo.

Didelę įtaką savivaldybių jaunimo politikos raidai turėjo Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. rugsėjo 24 d. priimtas Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 7, 8 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas Nr. IX-1095, kuriame buvo įtvirtinta, kad *vaikų ir jaunimo teisių apsauga tapo valstybine (valstybės perduotos savivaldybėms) funkcija*. Tai reiškė, kad nuo 2003 metų visose savivaldybėse kuriamos jaunimo reikalų koordinatorių pareigybės, kurios išlaikomos iš valstybės biudžeto tikslinių dotacijų savivaldybėms. Jaunimo rei-

kalų koordinatoriams numatytos pagrindinės funkcijos – padėti savivaldybės institucijoms formuoti ir įgyvendinti savivaldybės jaunimo politiką.

2004–2008 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje pirmą kartą atskira dalimi buvo įtrauktas Jaunimo politikos skyrius. Įgyvendinant programoje numatytas nuostatas ir priemones, jaunimo politikos srityje buvo tobulinama ir papildoma teisinė bazė.

Įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatą „Skatinti jaunimo organizacijų susitelkimą, padedantį ugdyti pilietiškumą, spręsti jaunimo problemas karo prievolės atlikimo, švietimo ir mokslo, užimtumo ir apsirūpinimo būstu, laisvalaikio ir kultūros, socialinės ir sveikatos apsaugos, sporto, nusikalstamumo prevencijos ir kitose srityse. Skatinti asocijuotų jaunimo struktūrų kūrimąsi ir veiklą, stiprinti jų sąveiką su vietos savivalda ir kaimo bendruomenėmis“:

- ⊙ 2005 m. pabaigoje priimtos Jaunimo politikos pagrindų įstatymo pataisos, kuriose numatyta VJRT pertvarkyti į Jaunimo reikalų departamentą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Jaunimo reikalų departamentas), ir prie jo sudaryti Jaunimo reikalų tarybą, atliekančią patariamąją funkciją.
- ⊙ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 14 d. nutarimu Nr. 898 (buvo patvirtinta Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2007–2009 m. programa, kurios tikslas – sudaryti sąlygas plėtoti jaunimo politiką savivaldybėse.

Įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatą „Stiprinti jaunimo verslumo ugdymą. Siekti, kad kuo daugiau jaunų žmonių turėtų sąlygas pradėti savo verslą“, buvo parengta ir Vyriausybės nutarimu patvirtinta Nacionalinė jaunimo verslumo ugdymo ir skatinimo 2008–2012 m. programa, kurios tikslas – sukurti nuoseklią, efektyviai veikiančią jaunimo atsakingo verslumo ugdymo sistemą.

2006 m. rugpjūčio 15 d., pertvarkius Valstybinę jaunimo reikalų tarybą, įkurtas Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Įgyvendinant *Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2007–2009 m. programą*, buvo patvirtinti šie teisės aktai jaunimo politikos srityje:

- ⊗ Reglamentuojant savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių veiklą, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. kovo 4 d. įsakymu Nr. A1-68 „Dėl Pavyzdinio savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašymo“ patvirtintas pavyzdinis savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybės aprašymas, kuriame įvardinta savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus paskirtis, specialieji reikalavimai, pagrindinės funkcijos bei atsakomybė.
- ⊗ Jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo metodikos ir jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo aprašas patvirtintas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. gegužės 19 d. įsakymu Nr. A1-157. Šis aprašas reguliuoja jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo tikslą, uždavinius, principus, jo organizavimą, vykdymą ir atsiskaitymą.
- ⊗ Savivaldybių jaunimo reikalų tarybų tipiniai nuostatai patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2009 m. sausio 8 d. įsakymu Nr. A1-4 „Dėl Savivaldybių jaunimo reikalų tarybų tipinių nuostatų patvirtinimo“.
- ⊗ Atvirųjų jaunimo centrų ir erdvių koncepcija patvirtinta Jaunimo reikalų departamento direktoriaus 2010 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. 2V-38-(1.4).

Plėtojant jaunimo politiką savivaldybėse bei pasibaigus Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2007–2009 m. programai Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2010 m. birželio 11 d. įsakymu Nr. A1-234 patvirtinta Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2010–2012 m. programa. Šios programos paskirtis – plėtoti jaunimo politiką savivaldybėse: skatinti jaunimo organizacijų kūrimąsi ir veiklą, stiprinti jų ryšį su savivaldybių institucijomis, kaimo bei miesto bendruomenėmis, tobulinti savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių veiklą, gerinti savivaldybių institucijų jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo veiklą, tobulinti su jaunimu dirbančių specialistų

bei savanorių kvalifikaciją, įdiegti ir koordinuoti jaunimo padėties stebėsenos ir jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo sistemą.

2008–2012 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje taip pat numatytas Jaunimo politikos skyrius. Įgyvendinant programoje numatytas nuostatas ir priemones, 2010 m. gruodžio mėn. Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino Nacionalinę jaunimo politikos plėtros 2011–2019 metų plėtros programą, pagrindinį dėmesį skiriančią jaunimo ugdymui, darbo su jaunimu plėtrai bei kokybiško bendradarbiavimo su organizacijomis, žinybomis bei sektoriais užtikrinimui.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu patvirtintoje Nacionalinėje jaunimo politikos 2011–2019 metų plėtros programoje¹ suformuluoti jaunimo politikos prioritetai, tikslai, veiksnių kryptys, valstybės ir visuomenės 2011–2019 metų siekiai. Šiame strateginiame jaunimo politikos dokumente, orientuotame į jaunimo poreikius atitinkančių palankių sąlygų kūrimą aktyviam jaunam piliečiui, įtvirtintos nuostatos, kurios yra tiesiogiai nukreiptos į jaunimo politikos plėtrą, siekiant sudaryti sąlygas jaunam žmogui tapti aktyviu ir motyvuotu valstybės piliečiu, gebančiu kurti vertingą gyvenimą. Strateginis programos tikslas – sukurti palankią aplinką (sąlygas) jauno žmogaus vertingam gyvenimui ir saviraiškai Lietuvoje. Numatyti šie penki tikslai:

- ⊗ užtikrinti įvairaus jaunimo poreikius atitinkančią socialinės apsaugos, švietimo ir sveikatos sistemų plėtrą;
- ⊗ ugdyti sąmoningą, pilietišką, patriotišką, brandžią, kultūringą ir kūrybingą jauno žmogaus, gebančio būti aktyvia įvairialypės visuomenės dalimi, asmenybę;
- ⊗ išplėtoti ir koordinuoti darbo su jaunimu sistemą ir užtikrinti jaunimo užimtumo infrastruktūros plėtrą;

2010 m. gruodžio mėn. Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino Nacionalinę jaunimo politikos plėtros 2011–2019 metų plėtros programą.

¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gruodžio 1 d. nutarimas Nr. 1715 „Dėl Nacionalinės jaunimo politikos 2011–2019 metų plėtros programos patvirtinimo“.

- ⊙ sudaryti palankias sąlygas nuosekliai ir kokybiškai jaunimo ir su jaunu dirbančių organizacijų veiklai, siekiant aktyvesnio jaunimo į(si)traukimo į organizuotą veiklą;
- ⊙ užtikrinti žinybų ir sektorių bendradarbiavimą plėtojant darnią, faktais ir žiniomis grįstą jaunimo politiką.

2011 metais patvirtintas Nacionalinės jaunimo politikos 2011–2019 metų plėtros programos įgyvendinimo 2011–2013 metų priemonių planas², siekiant įgyvendinti jaunimo politikos prioritetus, tikslus, veiksmų kryptis, valstybės ir visuomenės siekius per ateinančius trejus metus. Plėtojant jaunimo politiką, stiprinamas tarpžinybinis bendradarbiavimas vietos savivaldos ir nacionaliniu lygmenimis, prioritetas teikiamas jaunimo užimtumui skatinti, jaunimo organizacijų potencialui stiprinti, darbui su jaunu plėtoti, svarbus aspektas – jaunimo informavimas ir konsultavimas jam aktualiomis temomis.

2012 metais ir 2013 metų pradžioje patvirtinti teisės aktai, reglamentuojantys darbą su jaunu: Atvirų jaunimo centrų veiklos aprašas³ bei Jaunimo darbuotojų veiklos aprašas⁴.

Šešioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012–2016 metų programoje, kuriai Lietuvos Respublikos Seimas pritarė 2012 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XII-51, jaunimo politikai skiriamas didelis dėmesys: numatyta sudaryti daugiau švietimo ir užimtumo galimybių jaunimui, remti jaunimo NVO veiklą, taikyti atvirojo darbo su jaunu principą ir siekti, kad jaunimo centrai, klubai, iniciatyvos būtų remiamos visoje Lietuvoje. Didelis dėmesys Vyriausybės programoje skiriamas jaunimo padėčiai regionuose gerinti bei mažinti jaunuolių atskirtį. Numatyta stiprinti jaunimo užimtumo politiką regionuose, ypač daug

² Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2011 m. balandžio 12 d. įsakymas Nr. A1-193 „Dėl Nacionalinės jaunimo politikos 2011–2019 metų plėtros programos įgyvendinimo 2011–2013 metų priemonių plano patvirtinimo“.

³ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012 m. gruodžio 11 d. įsakymas Nr. A1-570 „Dėl Atvirų jaunimo centrų veiklos aprašo patvirtinimo“.

⁴ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2013 m. gegužės 14 d. įsakymas Nr. A1-208 „Dėl Jaunimo darbuotojų veiklos aprašo patvirtinimo“.

dėmesio skirti mažiau galimybių turinčiam jaunimui: numatyta kurti programas, kurios leis neįgaliesiems, gyvenantiems skurde, patiriantiems socialinę atskirtį, būti aktyvia visuomenės dalimi, siekiant sustabdyti skurdo ir socialinės atskirties plitimui iš kartos į kartą. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 228 patvirtintose 2012–2016 metų Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo prioritetinėse priemonėse akcentuojami šie su jaunimo politika susiję prioritetai:

- ⊙ numatyti priemones ir veiksmus jaunimo užimtumui didinti ir verslumui skatinti;
- ⊙ apibrėžti darbo su jaunu sampratą ir jo principus, tobulinti institucijų, dirbančių jaunimo srityje, veiklą ir funkcijas;
- ⊙ didinti jaunimo nedarbo prevenciją: plėsti ir gerinti profesinį informavimą, orientavimą ir konsultavimą, supažindinti jaunuolius su šiuolaikinės visuomenės socialinės ir ekonominės plėtros tendencijomis ir įsidarbinimo galimybėmis;
- ⊙ nuosekliai didinti baziniuose kariniuose mokymuose dalyvaujančių jaunuolių skaičių ir tęsti jaunesniųjų karininkų vadų rengimo kursus.

Šių priemonių įgyvendinimui 2013 m. rugsėjo 25 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 878 parengta ir patvirtinta Užimtumo didinimo 2014–2020 metų programa, kurioje išskirtinis dėmesys skiriamas jauniems žmonėms, jų problemoms spręsti siekiant aktyvios integracijos į darbo rinką. Taip pat numatytos Jaunimo politikos pagrindų įstatymo pataisos, pagal kurias būtų apibrėžtas darbas su jaunu ir jo vykdymo principai, tobulinamos institucijų, dirbančių su jaunu, veiklos ir funkcijos. Taip pat patikslinami jaunimo reikalų tarybų sudarymo principai, tvarka ir procedūros, taip už-

2013 metais patvirtinta Nacionalinė jaunimo savanoriškos veiklos programa, kurios tikslas – sudaryti sąlygas jauniems žmonėms dalyvauti savanoriškoje veikloje ir įgyti asmeninių, socialinių, profesinių kompetencijų ir darbo patirties, taip padedant jiems pasirinkti profesiją, reintegruoti į formaliojo švietimo sistemą ir (arba) pasirengti įsilieti į darbo rinką.

tikrinant geresnį atstovavimą jaunimui ir dirbantiesiems su jaunimu priimant sprendimus, ir tobulinamas savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorių veiklos ir finansavimo reguliavimas.

Atsižvelgiant į Vyriausybės programos nuostatas ir siekiant įgyvendinti 2011–2019 metų Nacionalinės jaunimo plėtros politikos programą parengtas ir patvirtintas Programos įgyvendinimo veiksmų planas 2014–2016 metams. Šiame 2014 metais pradėtame įgyvendinti veiksmų plane didelis dėmesys skiriamas jaunimo užimtumui, savanorystei, atvirų jaunimo centrų ir erdvių plėtrai, regioninės jaunimo politikos stiprinimui, jaunimo informavimui ir konsultavimui, neformaliajam ugdymui, sveikatinimui ir kt. Numatytos priemonės, padedančios skatinti jaunimo ir valstybinių organizacijų bendradarbiavimą, aktyvesnį jaunimo įsitraukimą į pilietinį ir politinį gyvenimą, skirta parama jaunimo nevyriausybinių organizacijų veiklai bei iniciatyvoms.

Siekiant sudaryti sąlygas jauniems žmonėms dalyvauti savanoriškoje veikloje ir įgyti asmeninių, socialinių, profesinių kompetencijų ir darbo patirties, taip padedant jiems pasirinkti profesiją, reintegruoti į formaliojo švietimo sistemą ir (arba) pasirengti įsilieti į darbo rinką, 2013 metais patvirtinta ir pradėta įgyvendinti Nacionalinė jaunimo savanoriškos veiklos programa⁵. **Nacionalinės jaunimo savanoriškos veiklos programos tikslas** – sudaryti sąlygas jauniems žmonėms dalyvauti savanoriškoje veikloje ir įgyti asmeninių, socialinių, profesinių kompetencijų ir darbo patirties, taip padedant jiems pasirinkti profesiją, reintegruoti į formaliojo švietimo sistemą ir (arba) pasirengti įsilieti į darbo rinką.

Programos uždaviniai:

- ⊗ remiantis Europos Sąjungos programos „Veiklus jaunimas“ Europos savanorių tarnybos modeliu sukurti ir įgyvendinti jaunimo savanoriškos veiklos modelį Lietuvoje;

⁵ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2013 m. vasario 25 d. įsakymas Nr. A1-73 „Dėl Nacionalinės jaunimo savanoriškos veiklos programos patvirtinimo“.

- ⊗ skatinti jaunimo savanorišką veiklą, įtraukiant jaunos žmones į jų poreikius atitinkančias veiklas bei motyvuojant įgyti darbo įgūdžių, asmeninių, socialinių, profesinių kompetencijų.

Taip pat patvirtinta ir pradėta įgyvendinti Intensyvios ilgalaikės pagalbos nedirbančiam ir nesimokančiam jaunimui programa⁶, kuria siekiama skatinti socialiai pažeidžiamo jaunimo integraciją į darbo rinką ir (arba) švietimo sistemą, teikiant socialinės rehabilitacijos ir paruošimo užimtumui darbo rinkoje paslaugas, pasitelkiant nevyriausybinių organizacijų patirtį. **Intensyvios ilgalaikės pagalbos nedirbančiam ir nesimokančiam jaunimui programos tikslas** – skatinti jaunimo integraciją į darbo rinką ir / arba švietimo sistemą, teikiant socialinės rehabilitacijos ir paruošimo užimtumui darbo rinkoje paslaugas (toliau – Paslaugos), pasitelkiant nevyriausybinių organizacijų patirtį.

Programos uždaviniai:

- ⊗ sukurti ir diegti ilgalaikės intensyvios socialinės rehabilitacijos ir paruošimo užimtumui darbo rinkoje pagalbos sistemą, skatinančią motyvaciją integruotis į darbo rinką ir / arba švietimo sistemą, padedančią didinti jaunimo savivertę ir atsakomybę, atkurti, ugdyti ir palaikyti socialinius ir savarankiško gyvenimo įgūdžius;
- ⊗ didinti paslaugų jaunimui prieinamumą jų gyvenamojoje aplinkoje ir jaunimo įtraukimą teikiant mobilias paslaugas jaunimui;
- ⊗ didinti teikiamų Paslaugų kokybę, tobulinant specialistų kompetencijas darbo su jaunimu srityje;
- ⊗ organizuoti valstybės, vietos savivaldos institucijų, nevyriausybinių organizacijų bei verslo subjektų bendradarbiavimą siekiant integruoti jaunimą į darbo rinką ir / arba švietimo sistemą.

Jaunimo garantijų iniciatyva – užimtumo garantijų jaunimui sistema, kuria siekiama mažinti NEET's grupės jaunuolių skaičių.

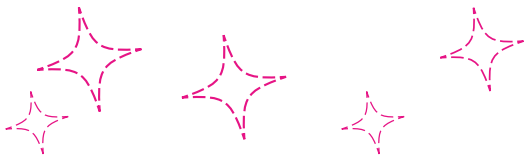
⁶ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2013 m. balandžio 17 d. įsakymas Nr. A1-169 „Dėl Intensyvios ilgalaikės pagalbos nedirbančiam ir nesimokančiam jaunimui programos patvirtinimo“.

Remiantis Europos Komisijos rekomendacijomis, suformuota užimtumo garantijų jaunimui sistema. 2013 m. patvirtintas **Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo planas**⁷, kuriuo siekiama užtikrinti, kad kiekvienas, galintis ir norintis dirbti, jaunuolis iki 29 metų amžiaus per keturis mėnesius po to, kai baigia formalųjį mokymąsi ar tampa bedarbiu, gautų pasiūlymą dirbti, toliau mokytis, įskaitant pameistrystės profesinio mokymo formą, atlikti gamybinę praktiką arba stažuotę profesijos įgūdžiams įgyti darbo vietoje.

Siekiant Jaunimo garantijų tikslo numatomi įgyvendinti šie uždaviniai:

- ⊙ skatinti ankstyvą intervenciją ir aktyvumą;
- ⊙ skatinti integraciją į darbo rinką;
- ⊙ plėtoti valstybės, vietos savivaldos institucijų, nevyriausybinių organizacijų bei verslo subjektų bendradarbiavimą siekiant integruoti jaunimą į darbo rinką ir / arba švietimo sistemą;
- ⊙ gerinti profesinio orientavimo (karjeros) paslaugų prieinamumą ir kokybę;
- ⊙ užtikrinti kokybiškų įgūdžių įgijimą švietimo ir mokymo sistemoje;
- ⊙ plėtoti kompetencijų vertinimo ir pripažinimo sistemą;
- ⊙ skatinti savarankišką užimtumą ir ugdyti verslumą.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014 m. rugpjūčio 19 d. įsakymu Nr. A1-416 „Dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo tvarkos aprašo“ patvirtintas **Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo tvarkos aprašas** (toliau – Aprašas). Šiame Apraše yra nustatytos Jaunimo garantijų iniciatyvą įgyvendinančios institucijos ir įgyvendinimo tvarka. Jaunimo garantijų iniciatyva įgyvendinama 2014–2020 metais.

⁷ Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2013 m. gruodžio 16 d. įsakymas Nr. A1-692 „Dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo plano patvirtinimo“.

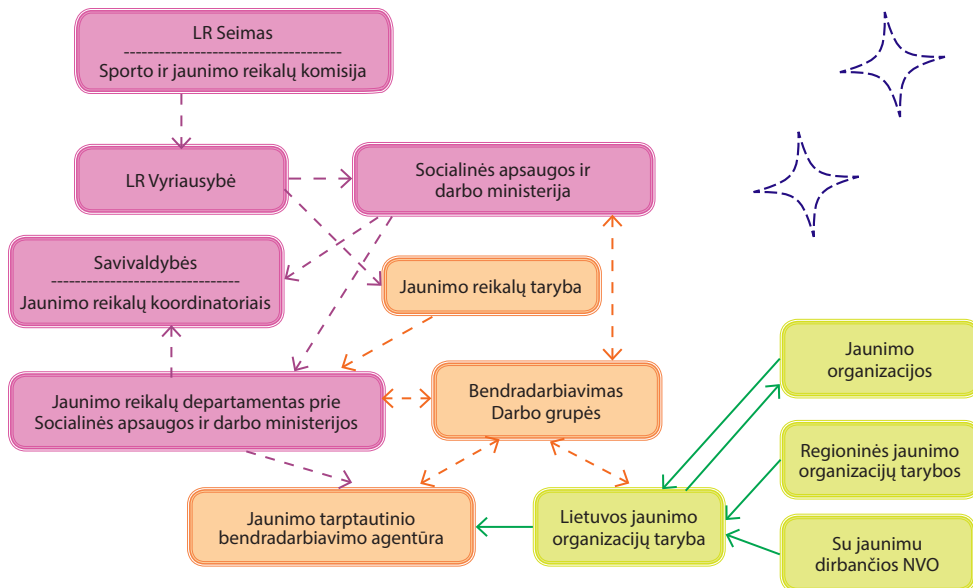
3. Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas nacionaliniu lygmeniu

Itin svarbus aspektas jaunimo politikos srityje yra institucinė sistema, kuri įtvirtinta įstatymuose ir kituose teisės aktuose. Jaunimo politiką organizuojančių ir valdančių institucijų sistema Lietuvoje yra įtvirtinta nacionaliniame ir vietos lygmenyje.

Pagrindinės institucijos nacionaliniame lygmenyje veikia ir įstatymų leidžiamosiose, ir vykdomosiose valdžiose:

- ⊙ Lietuvos Respublikos Seime veikiančios **Jaunimo ir sporto reikalų komisijos** pagrindinės funkcijos yra rūpintis jaunimo teisėmis, valstybinės jaunimo politikos formavimu, vykdyti jaunimo politiką įgyvendinančių institucijų bei įstaigų parlamentinę kontrolę.
- ⊙ Vyriausybė jaunimo politikos koordinavimą yra pavedusi vienai iš ministerijų – **Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai**. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, įgyvendindama jai pavestus uždavinius jaunimo srityje: atlieka Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymo vykdymo kontrolę ir priežiūrą; organizuoja ir koordinuoja Europos Komisijos nustatytų prioritetinių jaunimo politikos priemonių įgyvendinimą Lietuvoje; formuoja, koordinuoja ir įgyvendina jaunimo politiką Lietuvoje.

- ⊙ Nustatytas valstybės jaunimo politikos priemonės, stiprinančias jaunimo motyvaciją įsitraukti į aktyvų visuomenės gyvenimą, dalyvauti sprendžiant jaunimo problemas, įgyvendina **Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos**.
- ⊙ Realizuoti jaunų žmonių galimybes padeda jų dalyvavimas visuomeninių organizacijų veikloje. Dalyvaudamas **jaunimo organizacijų** veikloje jaunas žmogus tampa komunikabiliu, labiau pasitikinčiu savimi, sugebančiu planuoti bei įgyvendinti planus, vertinti jų efektyvumą ir kokybę, bendradarbiauti su kitais asmenimis ir organizacijomis, derinti skirtingus interesus. Jaunimo organizacijos per regionines jaunimo organizacijų sąjungas bei nacionalinės jaunimo organizacijos per Lietuvos jaunimo organizacijų tarybą atstovauja jaunimo interesus bei dalyvauja formuojant jaunimo politiką.
- ⊙ Siekiant užtikrinti jaunimo nevyriausybinių organizacijų įtraukimą ir atstovavimą, formuojant ir įgyvendinant jaunimo politiką, iš valstybės institucijų ir Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos deleguotų atstovų lygiateisės partnerystės principu sudaroma **Jaunimo reikalų taryba**. Taryba nagrinėja svarbiausius jaunimo politikos klausimus ir teikia siūlymus dėl jaunimo ir jaunimo organizacijų reikmes atitinkančios jaunimo politikos įgyvendinimo.

3.1. Lietuvos Respublikos Seimo Jaunimo ir sporto reikalų komisija

Jaunimo ir sporto reikalų komisija (toliau – Komisija) rūpinasi jaunimo teisėmis, Valstybinės jaunimo politikos įgyvendinimu, teikia pasiūlymus dėl jos tikslų įgyvendinimo, vykdo parlamentinę kontrolę, išklauso ministerijų ir kitų valstybės institucijų (Jaunimo reikalų departamento, Kūno kultūros ir sporto departamento) pranešimus bei įvertina gautą informaciją. Komisija sudaroma Seimo statuto nustatyta tvarka pagal Seimo frakcijų proporcinio atstovavimo principą. Komisija vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Seimo statutu, kitais teisės norminiais aktais ir Seimo nutarimu patvirtintais nuostatais.

Jaunimo ir sporto reikalų komisija – Seime veikianti komisija, kuri rūpinasi jaunimo teisėmis, valstybinės jaunimo politikos įgyvendinimu, teikia pasiūlymus dėl jos tikslų įgyvendinimo, vykdo parlamentinę kontrolę, išklauso ministerijų ir kitų valstybės institucijų pranešimus bei įvertina gautą informaciją.

Komisijos uždaviniai:

- ⊙ rūpintis valstybės jaunimo politikos formavimu ir įgyvendinimu;
- ⊙ rūpintis valstybės sporto politikos formavimu ir įgyvendinimu.

Komisija, vykdydama uždavinius:

- ⊙ nagrinėja jaunimo švietimo, mokymo, mokslo, studijų, ugdymo, neformaliojo ugdymo, savivaldybių darbo su jaunimu, socialinius ir jaunimo sveikatos apsaugos klausimus;
- ⊙ nagrinėja šaukiamojo amžiaus jaunimo problemas ir kaimo jaunimo problemas;
- ⊙ nagrinėja narkomanijos ir kitų priklausomybės formų, nusikalstamumo prevencijos tarp jaunimo klausimus;
- ⊙ nagrinėja jaunimo darbo ir užimtumo, apsirūpinimo būstu, jaunų šeimų problemas;
- ⊙ nagrinėja prioritetines kūno kultūros ir sporto plėtojimo kryptis, jų finansavimo galimybes ir atsakingų institucijų bei organizacijų veiklą ir veiklos rezultatus;

- ⊙ nagrinėja moksleivių, studentų, karių, kitų gyventojų sluoksnių fizinio parengimo veiksmingumą, siūlo jo gerinimo būdus;
- ⊙ nagrinėja studentų sporto klubų, aukštųjų mokyklų sporto bazių plėtros klausimus;
- ⊙ teikia siūlymus kūno kultūros ir sporto specialistų rengimo, jų kvalifikacijos tobulinimo, materialinės sporto bazės kūrimo, tarptautinio bendradarbiavimo jaunimo ir sporto srityse ir kitais klausimais;
- ⊙ palaiko ryšius su kitų šalių parlamentinėmis jaunimo ir sporto reikalų institucijomis, Lietuvos ir užsienio jaunimo ir sporto visuomeninėmis organizacijomis;
- ⊙ teikia pasiūlymus Seimui, Vyriausybei ir kitoms institucijoms dėl teisės aktų, reglamentuojančių jaunimo ir sporto reikalus, priėmimo ir tobulinimo;
- ⊙ analizuoja jaunimo ir sporto reikalus reglamentuojančių teisės norminių aktų būklę, taip pat ar šie aktai atitinka įstatymų reikalavimus.

Daugiau informacijos apie Komisiją galite rasti: www.lrs.lt.

3.2. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija

Lietuvoje Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kartu su jai pavaldžiomis institucijomis, savivaldybėmis, socialiniais partneriais, nevyriausybėmis organizacijomis ir kitomis suinteresuotomis institucijomis įgyvendina kiekvienam žmogui svarbią funkciją – jo darbo ir socialinę apsaugą.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija formuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jaunimo politikos įgyvendinimą šalyje.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija formuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jaunimo politikos įgyvendinimą, kurios galutinis tikslas – rūpinimasis žmogumi, jo pasirinkimo galimybių didinimas ar lėšų ir paslaugų užtikrinimas, kai žmogus dėl objektyvių priežasčių negali savęs ir šeimos pakankamai aprūpinti iš darbo ar kitokių pajamų.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai yra priskirta jaunimo politikos valdymo sritis. Remiantis tuo Socialinės apsaugos ir darbo ministerija formuoja jaunimo politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą. Šiam tikslui pasiekti Socialinės apsaugos ir darbo ministerija vykdo nustatytas funkcijas jaunimo politikos srityje:

- ⊙ atlieka Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymo vykdymo kontrolę ir priežiūrą;
- ⊙ užtikrina nacionalinių įsipareigojimų jaunimo politikos srityje įgyvendinimą;
- ⊙ organizuoja ir koordinuoja Europos Komisijos nustatytų prioritetinių jaunimo politikos priemonių įgyvendinimą Lietuvoje;
- ⊙ koordinuoja jaunimo politikos plėtrą savivaldybėse.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Šeimos ir bendruomenių departamente veikia Jaunimo skyrius, kuris koordinuoja jaunimo politikos įgyvendinimą, vykdo nacionalinius bei tarptautinius įsipareigojimus jaunimo politikos srityje, rengia teisės aktų projektus bei koordinuoja valstybinės (valstybės perduotos savivaldybėms) jaunimo teisių apsaugos funkcijos įgyvendinimą. Svarbiausieji Jaunimo skyriaus uždaviniai yra:

- ⊙ analizuoti jaunimo politikos būklę šalyje, teikti pasiūlymus dėl jos tobulinimo;
- ⊙ koordinuoti jaunimo politikos įgyvendinimą, vykdyti nacionalinius bei tarptautinius įsipareigojimus jaunimo politikos srityje;
- ⊙ organizuoti valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų bendradarbiavimą jaunimo politikos srityje;
- ⊙ koordinuoti skyriaus kompetencijai priskirtų strategijų ir programų įgyvendinimą;
- ⊙ įgyvendinti skyriaus kompetencijai priskirtas priemones, susijusias su Europos Sąjungos, Europos Tarybos vykdoma politika jaunimo politikos srityje;
- ⊙ koordinuoti ir kontroliuoti valstybinės (perduotos savivaldybėms) jaunimo teisių apsaugos funkcijos įgyvendinimą.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija yra nacionalinė institucija, atsakinga už Europos Sąjungos švietimo, mokymų, jaunimo ir sporto programos „Erasmus+“ įgyvendinimą jaunimo srityje Lietuvoje (anksčiau – ES programa „Veiklus jaunimas“) įgyvendinimą. Šios ES programos administravimą jaunimo srityje atlikti Socialinės apsaugos ir darbo ministerija yra nominavusi nacionalinę agentūrą – VšĮ „Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra“. Be to, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija nuolat palaiko ir skiria dalį finansavimo Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos koordinuojamo tinklo – informacinio portalo www.eurodesk.lt, kuriame jaunimui teikiama informacija apie jaunimo padėtį Europoje, veiklai. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija aktyviai dalyvauja Nacionalinės darbo grupės dėl struktūrinio dialogo su jaunimu⁸ (toliau – NDG) veikloje, kurią administruoti bendru NDG sprendimu nuo 2014 metų nominuota Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (toliau – LiJOT).

Dalį nacionalinių jaunimo politikos programų ir priemonių įgyvendinti Socialinės apsaugos ir darbo ministerija paveda Jaunimo reikalų departamentui, o projektų administravimą – Socialinių paslaugų priežiūros departamentui prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Daugiau informacijos apie Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją galite rasti: www.socmin.lt.

⁸ Nacionalinės darbo grupės struktūriniam dialogui jaunimo politikos klausimais plėtoti sudėtis ir veiklos aprašas patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2010 m. liepos 2 d. įsakymu Nr. A1-321 (2013 m. vasario 27 d. įsakymo Nr. A1-88 redakcija). Lietuvoje Nacionalinės darbo grupės struktūriniam dialogui su jaunimu plėtoti veikloje dalyvauja LiJOT, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūros, Nacionalinės jaunimo reikalų koordinatorių asociacijos, Ugdymo ir plėtotės centro, Lietuvos tyrimų centro, Mykolo Romerio universiteto atstovai ir kt.

3.3. Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Jaunimo reikalų departamentas) yra viena iš pagrindinių jaunimo politikos srityje veikiančių institucijų. Jis vykdo jaunimo politikos programų ir priemonių įgyvendinimą Lietuvoje.

Siekdamas kokybiško jaunimo politikos įgyvendinimo, Jaunimo reikalų departamentas vykdo šias pagrindines funkcijas:

- ⊙ rengia ir įgyvendina valstybės jaunimo politikos programas ir priemones;
- ⊙ organizuoja jaunimo, jaunimo organizacijų bei su jaunimu dirbančių organizacijų situacijos ir būklės Lietuvoje analizę;
- ⊙ koordinuoja valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų veiklą jaunimo politikos srityje.

Jaunimo reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vykdo jaunimo politikos programų ir priemonių įgyvendinimą Lietuvoje.

Nuo 2006 m. (pertvarkius tuometinę Valstybinę jaunimo reikalų tarybą) Jaunimo reikalų departamentas įgyvendina jaunimo politikos tikslus ir priemones, kurios stiprina jaunimo motyvą ir galimybes įgyti išsilavinimą, gauti darbą ir įsitraukti į aktyvų visuomeninį gyvenimą, dalyvauti sprendžiant jaunimo problemas, bei plėtoja neformalųjį ugdymą ir jaunimo socializacijos procesus.

Jaunimo politikos programų ir priemonių, pagrindinių funkcijų įgyvendinimui Jaunimo reikalų departamente veikia du skyriai – Jaunimo politikos plėtros ir programų įgyvendinimo bei Informacijos analizės ir tarptautinių ryšių.

Jaunimo politikos ir programų įgyvendinimo skyrius atsakingas už teisės aktų, susijusių su jaunimo politikos įgyvendinimu, inicijavimą ir rengimą; bendradarbiavimą su valstybinėmis ir vietos savivaldos institucijomis bei pačiu jaunimu; pasiūlymų bei rekomendacijų, informacinės metodinės, konsultacinės pagalbos teikimą jaunimo reikalų koordinatoriams, darbuotojams,

dirbančiais su jaunimu; atviro darbo su jaunimu principų bei jaunimui patrauklių metodikų taikymą įvairių įstaigų ir nevyriausybinų organizacijų veikloje. Teikdami jaunimui reikalingas konsultacijas, šio skyriaus darbuotojai organizuoja įvairius renginius, konsultacijas, diskusijas, gerosios patirties sklaidos renginius tarpžinybiniame ir tarpsektoriniame lygmenyje, skirtus politikams, valstybės tarnautojams jaunimo lyderiams bei su jaunimu dirbantiems kitų sričių specialistams, skatina jaunimo bei su jaunimu dirbančias organizacijas dalyvauti finansavimo konkursuose.

Tinkamam jaunimo politikos įgyvendinimui nacionaliniu lygmeniu užtikrinti Informacijos analizės ir tarptautinių ryšių skyrius atlieka Lietuvos jaunimo politikos situacijos stebėseną ir analizę, organizuoja Lietuvos jaunimo situacijos tyrimų vykdymą, savivaldybėse vykdomos jaunimo politikos kokybės vertinimą; bendradarbiauja su tyrėjais, kurie domisi ir tyrinėja jaunimo klausimus, problemas. Taip pat, siekdamas kokybiško jaunimo politikos įgyvendinimo nacionaliniu lygmeniu, palaiko ir plėtoja tarptautinį bendradarbiavimą su užsienio valstybių institucijomis, inicijuoja tarptautinius projektus, programas, organizuoja tarptautinius renginius jaunimo politikos srityje, atstovauja Lietuvos Respublikos pozicijoms ES institucijų darbo organų susitikimuose, palaiko ir plėtoja bendradarbiavimą su lietuvių jaunimo išėivių sąjungomis.

Viena svarbiausių Jaunimo reikalų departamento veiklos kryptių – parama jaunimo ir su jaunimu dirbančioms organizacijoms. Finansavimo konkursus, atsižvelgiant į jų pobūdį, Departamente administruoja abu skyriai. Šie konkursai, skatina jaunimo užimtumą, motyvaciją, tarptautinį bendradarbiavimą. Keletas svarbiausių finansavimo konkursų:

- ⊙ Jaunimo organizacijų stiprinimo,
- ⊙ Regioninių jaunimo organizacijų tarybų stiprinimo,
- ⊙ Atvirųjų jaunimo centrų / atvirųjų jaunimo erdvių veiklos finansavimo,
- ⊙ Lietuvos ir Lenkijos jaunimo mainų fondo,
- ⊙ Užsienio lietuvių jaunimo organizacijų veiklos finansavimo,
- ⊙ Pilietiškumo ugdymo „Nugalėti blogį gerumu“.

Tinkamam jaunimo politikos įgyvendinimui šalyje svarbus ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas. Jaunimo reikalų departamentas siekdamas to, ne tik sudaro darbo grupes atskiriems klausimams spręsti, bet kartu su kitomis institucijomis dalyvauja projektų veikloje. Vienas to pavyzdžių yra Jaunimo reikalų departamento kartu su Darbo birža įgyvendinamas projektas niekur nedirbantiems ir nesimokantiems jaunuoliams (*NEET's*), skirtas „Jaunimo garantijų“ iniciatyvos įgyvendinimui.

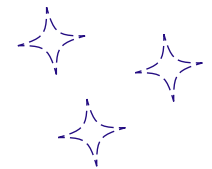
Siekdamas tinkamai įgyvendinti numatytus jaunimo politikos tikslus ir priemones, Jaunimo reikalų departamentas įgyvendina ES finansuojamus projektus, skatinančius institucijų bendradarbiavimą, jaunimo, su jaunimu dirbančių asmenų įsitraukimą į jaunimo politiką, pačios jaunimo politikos plėtrą. Europos Sąjungos finansuojami ir Jaunimo reikalų departamento įgyvendinami projektai:

- ⊙ „Integruotos jaunimo politikos plėtra“,
- ⊙ „Jaunimo ir vaikų konsultavimo ir informavimo paslaugų teikimas viešajame e. erdvėje“,
- ⊙ „Jaunimo savanoriška tarnyba“.

Daugiau informacijos apie Jaunimo reikalų departamentą galite rasti: www.jrd.lt.

3.4. Jaunimo reikalų taryba

Jaunimo reikalų taryba (toliau – JRT) yra prie Jaunimo reikalų departamento visuomeniniais pagrindais veikianti kolegiali patariamoji institucija, sudaroma lygiateisės partnerystės pagrindu iš valstybės institucijų, įstaigų ir Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos deleguotų atstovų. Iki 2014 m. gegužės JRT sudarė 12 narių:

Jaunimo reikalų taryba – kolegiali institucija, sudaroma lygiateisės partnerystės pagrindu iš valstybės institucijų, įstaigų ir Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos deleguotų atstovų.

6 valstybinių institucijų ir įstaigų atstovai ir 6 jaunimo organizacijų atstovai, kuriuos deleguoja LiJOT.

JRT uždavinys – nagrinėti svarbiausius jaunimo politikos klausimus ir teikti Jaunimo reikalų departamentui pasiūlymus dėl jaunimo ir jaunimo organizacijų reikmes atitinkančios jaunimo politikos įgyvendinimo. JRT sprendimai Jaunimo reikalų departamentui yra patariamojo, rekomendacinio pobūdžio.

2014 m. gegužės 22 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybei priėmus nutarimą Nr. 449 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. balandžio 5 d. nutarimo Nr. 330 „Dėl Jaunimo reikalų tarybos sudėties ir jos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“, Jaunimo reikalų tarybą nuo šiol sudaro 14 narių, atitinkamai 7 valstybinių institucijų ir įstaigų atstovai ir 7 LiJOT deleguoti atstovai.

Lietuvos jaunimo organizacijų taryba – didžiausia nevyriausybinių jaunimo organizacijų Lietuvoje, vienijanti nacionalines jaunimo organizacijas ir regionines jaunimo organizacijų sąjungas.

Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, savo veiklą atkūrė iki karo Lietuvoje veikusios jaunimo organizacijos (Lietuvos skautų sąjunga, Ateitininkų asociacija, Vaikų ir jaunimo organizacija Gediminaičiai), tarptautinių organizacijų įsteigti padaliniai, kūrėsi naujos jaunimo organizacijos. 1992 m. dalies organizacijų pastangomis buvo įkurta Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (toliau – LiJOT), kurios pagrindinis tikslas – sujungti nacionalines jaunimo organizacijas ir regionines jaunimo organizacijų sąjungas. LiJOT ėmė intensyviai bendrauti su panašiomis užsienio organizacijomis, sėmėsi patirties Europos jaunimo politikos struktūrose, ėmėsi atstovauti Lietuvos jaunimo organizacijų interesams.

LiJOT gretose 2014 m. liepos 1 dienos duomenimis yra 64 didžiausios nacionalinės ir regioninės jaunimo organizacijos, o tai – 200 000 jaunų žmonių. LiJOT yra jaunimo interesus atstovaujanti ir jaunimo politiką formuojanti organizacija, Vyriausybės partnerė, formuojant Jaunimo reikalų tarybos (JRT) sudėtį. LiJOT yra aktyvi didžiausios Europoje nevyriausybinių jaunimo organizacijos – Europos Jaunimo Forumo tikroji narė. LiJOT taip pat yra informacinės

patariamosios tarnybos „Eurodesk Lietuva“ koordinatore, o nuo 2014 metų – ir Nacionalinės darbo grupės struktūriniam dialogui su jaunimu plėtoti koordinatore.

Daugiau informacijos apie LiJOT galite rasti: www.lijot.lt.

3.5. Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra

Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra (toliau – JTBA) yra Jaunimo reikalų departamento (tuo metu veikusios VJRT) bei LiJOT 1999 m. vasario mėn. įsteigta viešoji įstaiga, kurios tikslas – užtikrinti tarptautinio jaunimo bendradarbiavimo vystymąsi bei sėkmingą Lietuvos jaunimo dalyvavimą Europos Sąjungos programose jaunimui, gerinti jaunimo neformaliojo ugdymo ir jaunimo darbo kokybę Lietuvoje. Pagrindinis uždavinys – užtikrinti tinkamą ir efektyvų Lietuvos jaunimo dalyvavimą Europos Sąjungos programose „Jaunimas“ (2000–2006), „Veiklus jaunimas“ (2007–2013) ir „Erasmus+: Veiklus jaunimas“ (2014–2020).

Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra atsakinga už programas „Erasmus+: Veiklus jaunimas“ įgyvendinimą šalyje.

Programos „Erasmus+: Veiklus jaunimas“ tikslai:

- ⊙ jaunų žmonių kompetencijų tobulinimas neformaliojo ugdymo metodais;
- ⊙ jaunų žmonių dalyvavimo skatinimas demokratiame gyvenime;
- ⊙ jaunimo darbo kokybę Europoje ir už jos ribų pagerinimas;
- ⊙ jaunų žmonių turinčių mažiau galimybių įtraukimas;
- ⊙ prisidėti prie jaunimo politikos reformų vietiniu, regioniniu ir nacionaliniu lygmenimis (įrodymais / rodikliais paremta politika; neformaliojo ugdymo pripažinimas; gerosios praktikos sklaida).

Daugiau informacijos apie JTBA galite rasti: www.jtba.lt.

4. Jaunimo politikos formavimas ir įgyvendinimas vietos lygmeniu

Vietos lygmenyje savivaldybės institucijoms formuoti ir įgyvendinti savivaldybės jaunimo politiką padeda **jaunimo reikalų koordinatorius**. Jis kuria ir palaiko bendradarbiavimo tinklą tarp savivaldybės politikų, tarnautojų bei jaunimo ir su jaunu dirbančių organizacijų, siekiant įtraukti jaunimą į jam aktualių sprendimų priėmimą, o taip pat – planuoja ir įgyvendina savivaldybės programas ir priemones, skirtas jaunimui. Beveik visų 60 savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorius vienija **Nacionalinė jaunimo reikalų koordinatorių asociacija** (<http://njrka.lt/>).

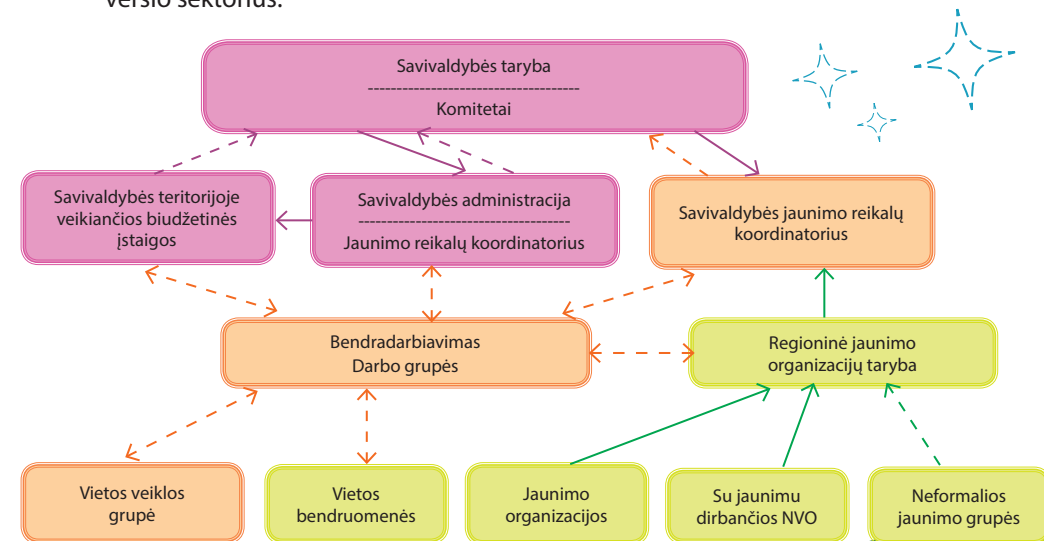
Jaunimo reikalų koordinatorius atsakingas už jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą vietos lygmenyje.

Savivaldybėse pariteto principu iš savivaldybės institucijų bei jaunimo organizacijų atstovų gali būti sudaroma **savivaldybės jaunimo reikalų taryba**. Tai patariamoji institucija, kurios ilgalaikis tikslas yra užtikrinti jaunimo dalyvavimą, sprendžiant jiems svarbius klausimus vietos lygmeniu. Taryboje bendradarbiauja politikai, savivaldybių administracijos darbuotojai ir jaunimo organizacijų atstovai.

Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymo 8 straipsnis reglamentuoja jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą savivaldybėse:

- ⊙ Savivaldybės institucijos formuoja ir įgyvendina savivaldybės jaunimo politiką.
- ⊙ Savivaldybės institucijoms atlikti šią funkciją padeda savivaldybės jaunimo reikalų koordinatorius. Jis yra valstybės tarnautojas.
- ⊙ Savivaldybės tarybos sprendimu gali būti sudaroma nuolatinė (tarybos kadencijos laikotarpiui) ar laikinoji (atskiriems klausimams nagrinėti) savivaldybės jaunimo reikalų taryba. Savivaldybės jaunimo reikalų tarybos nuostatus tvirtina savivaldybės taryba. Savivaldybės jaunimo reikalų taryba sudaroma pariteto principu iš savivaldybės institucijų ir įstaigų bei jaunimo organizacijų atstovų. Jaunimo organizacijų atstovus į savivaldybės jaunimo reikalų tarybą deleguoja regioninė jaunimo organizacijų taryba.

Žemiau pateikiama integruotos jaunimo politikos vietos lygmeniu schema, kurioje matyti pagrindiniai jaunimo politikos veikėjai savivaldybėje: savivaldybės taryba, savivaldybės administracija, jos institucijos, savivaldybės jaunimo reikalų taryba (sudaryta pariteto principu iš savivaldybės institucijų ir įstaigų bei jaunimo organizacijų deleguotų atstovų), jaunimo organizacijų taryba, jaunimo iniciatyvos, nevyriausybines organizacijos, jaunimo tarnybos, verslo sektorius:

4.1. Savivaldybės institucijos

Savivaldybės institucijos – taryba, administracija, kitos savivaldybės įstaigos – formuoja ir įgyvendina savivaldybės jaunimo politiką. Jaunimo politika apima skirtingas sritis: pilietiškumo ugdymo, švietimo, mokymo, mokslo, studijų ir ugdymo, neformaliojo ugdymo, darbo ir užimtumo, apsirūpinimo būstu, laisvalaikio, poilsio, kūrybos ir kultūros, socialinės ir sveikatos apsaugos, sveikatingumo, kūno kultūros ir sporto. Tad vienaip ar kitaip už jaunimo politikos formavimą ir įgyvendinimą yra atsakingi skirtingi Savivaldybės tarybos komitetai bei savivaldybės administracijos skyriai, institucijos (švietimo įstaigos, pedagoginės-psichologinės tarnybos, darbo biržos, neformaliojo švietimo įstaigos (muzikos ir meno mokyklos, sporto centrai ir kita), atviri jaunimo centrai, kultūros centrai, muziejai, bibliotekos ir t. t.).

4.2. Jaunimo reikalų koordinatorius

Jaunimo reikalų koordinatorius savivaldybės institucijoms padeda formuoti ir įgyvendinti savivaldybės jaunimo politiką (pavyzdinės funkcijos yra patvirtintos Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. kovo 4 d. įsakymu Nr. A1-68). Jis yra tarpininkas tarp savivaldybės politikų, tarnautojų bei jaunimo. Jaunimo reikalų koordinatoriai prižiūri ir inicijuoja jaunimo politikos vykdymui reikalingas priemones, pagal poreikius vykdo jaunimo situacijos tyrimus. Siekdami tinkamai bendradarbiauti jaunimo reikalų srityje, suinteresuotoms institucijoms ir asmenims teikia informaciją apie jaunimo politikos įgyvendinimą savivaldybėje, bendradarbiauja su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Jaunimo reikalų departamentu ir kitomis institucijomis, jaunimo organizacijomis, neformaliomis jaunimo grupėmis, dalyvauja plėtojant bendradarbiavimą su užsienio šalių savivaldybėmis jaunimo politikos srityje.

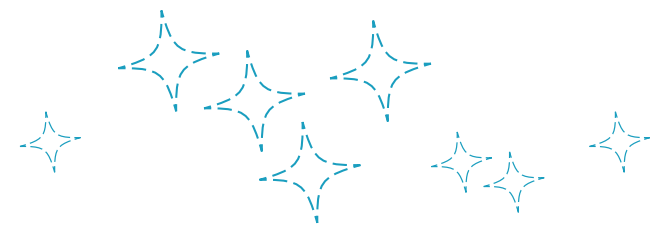
Nuo 2003 metų vaikų ir jaunimo teisių apsaugai tapus valstybine funkcija, daugelyje Lietuvos savivaldybių buvo galutinai įsteigti jaunimo reikalų koor-

dinatorių etatai. Numatyta, jog kiekvienoje savivaldybėje veikia po 1 jaunimo reikalų koordinatorių, iš viso 60. 2006 metais susikūrė **Nacionalinė jaunimo reikalų koordinatorių asociacija** (toliau – NJRKA) – nevyriausybinė Lietuvos savivaldybių jaunimo reikalų koordinatorius vienijanti organizacija, kuri siekia formuoti ir išsakyti vieningą poziciją dėl jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo savivaldybėse, bendrų problemų sprendimo, taip pat kelti jaunimo reikalų koordinatorių kompetenciją ir kvalifikaciją.

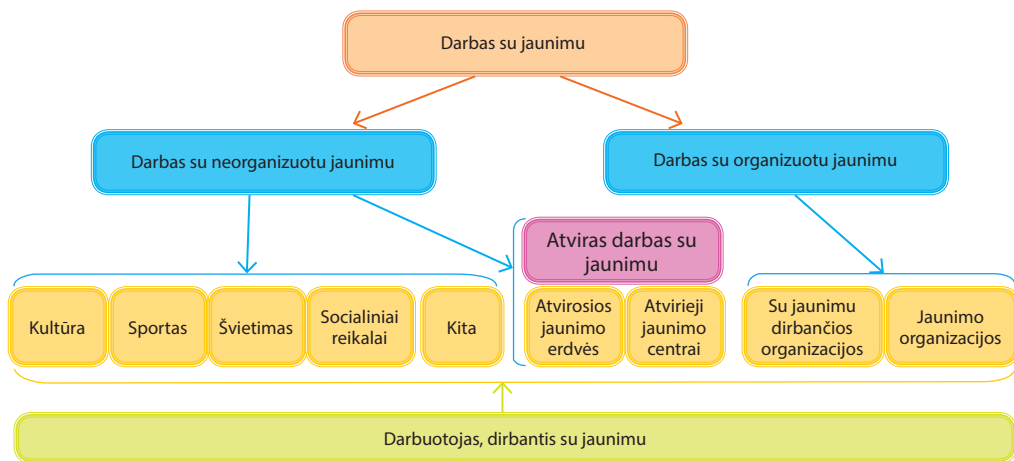
Plačiau apie NJRKA galite rasti: www.njrka.lt.

4.3. Savivaldybės jaunimo reikalų taryba

Savivaldybės jaunimo reikalų taryba (toliau – Taryba) yra patariamąjį balsą turinti institucija, kurios ilgalaikis tikslas – užtikrinti jaunimo dalyvavimą sprendžiant jiems svarbius klausimus. Taryboje bendradarbiauja politikai, administracijos darbuotojai ir jaunimo (organizacijų) atstovai. Dirbant Taryboje jaunimo atstovai turi galimybę mokytis atpažinti jaunimo poreikius, formuluoti jaunimo nuomonę ir jai atstovauti, derinti poreikius ir galimybes, jaunimo interesus su savo bendruomenės interesais, perprasti demokratines sprendimų priėmimo ir įgyvendinimo procedūras. Savo ruožtu politikai ir administracijos atstovai gali geriau įsigilinti į jaunimo situaciją, suprasti problemas, drauge su jaunimo atstovais ieškoti geriausių sprendimų.

5. Darbas su jaunimu

Jauni žmonės (14–29 m. asmenys) yra itin imlūs pokyčiams, tad tikslingas bei koncentruotas jaunimo ugdymas gali prisidėti prie jų pasaulėžiūros, vertybių bei elgesio pasikeitimų. Jaunimas savo ruožtu taip pat gali keisti dabartinę socialinę ir ekonominę valstybės situaciją keisdami neigiamus socialinius veiksnius.

Darbas su jaunimu yra plati sąvoka, apimanti socialines, kultūrinės, ugdymo, politines ar kitas veiklas, kurios yra atliekamos paties jaunimo, su jaunimu arba jaunimui. Darbas su jaunimu apima ir ne mokykloje vykstančias veiklas, taip pat profesionalų ar savanorių vedamus specialius laisvalaikio užsiėmimus. Darbas su jaunimu gali būti organizuojamas daugybe formų – veiklas gali organizuoti ir jaunimo organizacijos, ir organizacijos, dirbančios su jaunimu, neformalios jaunimo grupės, jaunimo tarnybos ar viešosios institucijos.

Lietuvoje, remiantis socialinės apsaugos ir darbo ministro 2013 m. gegužės 14 d. įsakymu Nr. A1-208 „Dėl jaunimo darbuotojų veiklos aprašo patvirtinimo“, **darbas su jaunimu** suprantamas kaip ugdomojo pobūdžio veikla su jaunais žmonėmis ar jų grupėmis jų laisvalaikiu, atsižvelgiant į jų poreikius, siekiant sudaryti sąlygas jauniems žmonėms integruotis į visuomenės gyvenimą bei įgalinti juos atsakingai kurti asmeninį gyvenimą, sąmoningai ir aktyviai dalyvauti visuomeniniame bei profesiniame gyvenime. Darbas su jaunimu papildoma formalųjį švietimą ir auklėjimą (ugdymą) šeimoje.

Su jaunimu dirbantis darbuotojas (toliau – jaunimo darbuotojas) yra labai svarbus asmuo, dirbant su jaunimu. Lietuvoje jaunimo darbuotojas yra suprantamas kaip pilnametis asmuo, dirbantis su jaunais žmonėmis jų laisvalaikiu, siekiantis asmeninio ir socialinio jaunų žmonių tobulėjimo tiek per individualų darbą su skirtingais asmenimis, tiek dirbdamas su grupėmis bei turintis šiam darbui reikalingų kompetencijų. Pageidautina, jog jaunimo darbuotojas turėtų kompetencijas, kurios yra įtvirtintos Jaunimo reikalų departamento direktoriaus 2012 m. gegužės 2 d. įsakymu Nr. 2V-73A-(1.4) patvirtintoje metodikoje. Jaunimo darbuotojas už savo darbą taip pat gauna darbo užmokestį, nustatytą remiantis Lietuvos Respublikos įstatymais.

Su jaunimu dirbantis darbuotojas – pilnametis asmuo, dirbantis su jaunais žmonėmis jų laisvalaikiu, siekiantis asmeninio ir socialinio jaunų žmonių tobulėjimo tiek per individualų darbą su skirtingais asmenimis, tiek dirbdamas su grupėmis bei turintis šiam darbui reikalingų kompetencijų.

5.1. Jaunimo organizacijos

Realizuoti jaunų žmonių galimybes padeda jų dalyvavimas visuomeninių organizacijų veikloje.

Pagal Jaunimo politikos pagrindų įstatymo 2 straipsnį:

- ⊙ Jaunimo organizacija – įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka įregistruota asociacija, kurioje ne mažiau kaip 2/3 narių yra jauni žmonės ir (ar) ją kuria įeina ne mažiau kaip 2/3 asociacijų, kurių kiekvienos ne mažiau kaip 2/3 narių yra jauni žmonės.
- ⊙ Lietuvos jaunimo organizacijų taryba – jaunimo organizacija, kurios pagrindinis tikslas – vienyti Lietuvos jaunimo organizacijas ir joms atstovauti.
- ⊙ Regioninė jaunimo organizacijų taryba – jaunimo organizacija, kurios pagrindinis tikslas – vienyti Lietuvos Respublikos teritorijos administraciniame vienetė veikiančias jaunimo organizacijas ir joms atstovauti.
- ⊙ Su jaunimu dirbanti organizacija – viešasis juridinis asmuo, kurio vienas iš tikslų – į jaunimą orientuota ir jaunimo poreikius tenkinanti veikla.

Jaunimo politikos pagrindų įstatymo 9 straipsnis nurodo pagrindines jaunimo organizacijų funkcijas:

- ⊙ tenkina ir įgyvendina bendrus jaunimo ar atskirų jaunimo grupių poreikius bei interesus;
- ⊙ ugdo jaunų žmonių pilietiškumą ir pagarbą šeimai;
- ⊙ vykdo jaunų žmonių neformalųjį ugdymą;
- ⊙ organizuoja jaunų žmonių užimtumą, sportą, turizmą, kultūrinę bei profesinę veiklą;
- ⊙ skatina jaunų žmonių tarptautinį bendradarbiavimą;
- ⊙ propaguoja savanorišką jaunimo darbą;
- ⊙ užsiima kita veikla, kuri neprieštaruja Lietuvos Respublikos Konstitucijai, Lietuvos Respublikos tarptautinėms sutartims, įstatymams ir kitiems teisės aktams.

Organizacijos ir dalyvavimas jaunimo politikos nuostatų įgyvendinime sukuria erdvę jaunų žmonių savirealizacijai. Dalyvaujantis jaunimo organizacijų veikloje jaunas žmogus tampa komunikabiliu, labiau pasitikinčiu savimi, sugebančiu planuoti bei įgyvendinti planus, vertinti jų efektyvumą ir kokybę, bendradarbiauti su kitais asmenimis ir organizacijomis, derinti skirtingus interesus.

Jaunimo organizacijos per regionines jaunimo organizacijų sąjungas (apskrituosius stalus) bei nacionalinės jaunimo organizacijos, regioninės jaunimo organizacijų sąjungos per LIJOT atstovauja jaunimo interesams bei formuoja jaunimo politiką.

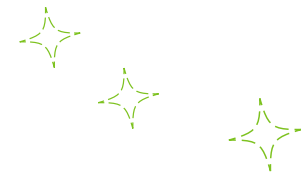
Jaunimo organizacijų finansavimo šaltiniai yra įvairūs: nuo valstybės, savivaldybių biudžetų, tarptautinių fondų ir programų lėšų, nario mokesčio fondo iki privačių lėšų.

Daugiau informacijos apie jaunimo organizacijas galite rasti: www.jrd.lt, www.lijot.lt, www.eurodesk.lt.

5.2. Atvirasis darbas su jaunimu

Vakarų Europoje atvirasis darbas su jaunimu turi gilią šaknį, tuo tarpu Lietuvoje ši darbo su jaunimu forma pirmuosius žingsnius ėmė žengti 2006 metais. Žinoma, negalima teigti, jog anksčiau atvirojo darbo su jaunimu nebuvo – nemažai jaunimo organizacijų bei jaunimo tarnybų turėjo tam tikras atvirojo darbo su jaunimu užuomazgas, tačiau jaunimo politikos sistema bei jos finansiniai mechanizmai nebuvo pritaikyti tokiai lanksčiai darbo su jaunimu formai.

Atvirasis darbas su jaunimu – tai darbo su jaunimo forma, kuria siekiama visiems jauniems žmonėms, nepriklausomai nuo jų socialinės padėties, suteikti galimybes saugiai leisti laisvalaikį, užsiimti juos dominančia veikla, o esant poreikiui – padedant kompetentingiems jaunimo darbuotojams, spręsti kasdienybėje kylančius iššūkius ir klausimus.

Atvirasis darbas su jaunimu – tai tokia darbo su jaunimu forma, kuria siekiama visiems jauniems žmonėms, nepriklausomai nuo jų socialinės padėties, suteikti galimybes saugiai leisti laisvalaikį, užsiimti juos dominančia veikla, o esant poreikiui – padedant kompetentingiems jaunimo darbuotojams, spręsti kasdienybėje kylančius iššūkius ir klausimus. Atvirasis darbas savitas tuo, kad dalyvavimas siūlomose veiklose nėra saistomas „privalomumu“: norintis dalyvauti jaunas žmogus neprivalo įsipareigoti lankytis nuolat ir nustatyti laiku užsiimti tam tikra veikla – jaunas žmogus pats sprendžia, kaip naudoti savo laiką.

Šiandien Lietuvos savivaldybėse yra kuriami atvirieji jaunimo centrai – atskiros institucijos, vykdančios atvirą darbą su jaunimu, bei teikiančios socialines, pedagogines ir psichologines paslaugas, nepriklausomai nuo jaunuolių socialinės padėties. Kai kurios savivaldybės nenaudojamas patalpas, kurios gali būti transformuotos pagal jaunuolių poreikius, perdavė įstaigoms, norinčioms vykdyti atvirą darbą su jaunimu. Tokios patalpos yra vadinamos atvirąja jaunimo erdve. Atviroji jaunimo erdvė taip pat gali veikti bet kokioje jau veikiančioje įstaigoje: bibliotekoje, kultūros centre, bendruomenės namuose ir pan.

2007–2009 m. Jaunimo reikalų departamentas įgyvendino bandomąją Atvirų jaunimo centrų programą, paraleliai buvo rengiama bei praktikoje tikrinama jaunimo centrų koncepcija. 2010 metais Jaunimo reikalų departamento direktorius patvirtino „Atvirųjų jaunimo centrų ir erdvių koncepciją“ (toliau – koncepcija), taip pat parengtas leidinys „Atviri jaunimo centrai – jaunimo poreikiams“ (koncepciją ir leidinį galite rasti čia: <http://www.jrd.lt/index.php?606586517>). Koncepcija apibrėžia atvirojo darbo su jaunimu formos tikslus, uždavinius, tikslinę grupę, principus, vykdytojus ir kokybės reikalavimus. Tai pat buvo apibrėžtos tokios sąvokos, kaip jaunimo darbuotojas bei atviras darbas su jaunimu. Vienas pagrindinių **koncepcijos tikslų** – įtvirtinti atvirojo darbo su jaunimu institucines formas, siekiančias paskatinti į prasmingą veiklą įsitraukti mažiau galimybių turinčius jaunas žmones, tokiu būdu siekti darbo su jaunimu paslaugų įvairo-

vės ir kokybės, prieinamumo kuo platesniam jaunų žmonių ratui, racionalaus finansinių ir žmogiškųjų išteklių panaudojimo.

Jaunimo reikalų departamento iniciatyva pradėto ir vykdyto tarpsektorinio bendradarbiavimo metu 2010 m. buvo priimtos Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo pataisos įtraukiant atvirojo jaunimo centrus į minimalią priežiūrą teikiančių institucijų sąrašą.

2010 m. priimta Nacionalinė jaunimo politikos 2011–2019 metų plėtros programa numato žingsnius bei rodiklius, reikalingus sėkmingam koncepcijos įgyvendinimui:

- ⊙ parengta ir įdiegta jaunimo darbuotojų sistema Lietuvoje;
- ⊙ kredituotų jaunimo darbuotojų skaičius – 1 000 (2010 m. reikšmė – 0);
- ⊙ atvirųjų jaunimo centrų ir erdvių skaičius – 350 (2009 m. reikšmė – 12);
- ⊙ jaunimo, dalyvaujančio atvirųjų jaunimo centrų ir erdvių veikloje, skaičius – 112 000 (2009 m. reikšmė – 3 900).

2011 m. įgyvendinant koncepciją buvo pradėtas atvirųjų jaunimo centrų ir erdvių finansavimas. Kiekvienais metais Jaunimo reikalų departamentas finansuoja apie 25 atvirųjų jaunimo centrų bei erdvių projektus, įtraukiančius apie 7 500 žmonių. Apie 2 000 vyresnių nei 29 metų asmenų bei 330 savanorių (trumpojo ar ilgojo laikotarpio) yra įsitraukę į atvirųjų jaunimo centrų ir atvirųjų jaunimo erdvių veiklų organizavimą. Siekis įgyvendinti atvirą darbą su jaunimu susilaukia daug dėmesio bei paramos: publikuojami metodiniai įrankiai, rengiami mokymai, taip pat vykdomos individualios ar grupinės konsultacijos su jaunimu dirbančiais darbuotojais. Jaunimo reikalų departamentas stebi atvirųjų jaunimo centrų bei erdvių veiklą, dalyvauja diskusijose kartu su lyderiais bei pareigūnais, atsakingais už jaunimo politikos plėtrą savivaldybėse. Tuo pat metu Jaunimo reikalų departamentas organizuoja mokymus apie darbą su jaunimu bei atvirą darbą su jaunimu kitų institucijų atstovams, pavyzdžiui, policijos, sporto, kultūros, vaiko dienos priežiūros centrų, daugiafunkciųjų centrų ir t. t.

2009–2013 metais, vykdamas Europos Sąjungos bei Lietuvos Respublikos finansuotus projektus „Partnerystės tarp valstybinio ir nevyriausybinių sek-

torių skatinimas įgyvendinant integruotą jaunimo politiką“ ir „Integruotos jaunimo politikos plėtra“ buvo sukurta bei pristatyta su jaunimu dirbančių darbuotojų sertifikavimo sistema (daugiau informacijos – skyrelyje „Gerosios praktikos“).

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kartu su Jaunimo reikalų departamentu yra aktyviai įsitraukę į teisinės bazės kūrimą ir plėtojimą: Atvirų jaunimo centrų aprašas parengtas, koordinuotas bei patvirtintas 2012 metais, 2013 m. parengtas ir patvirtintas Jaunimo darbuotojo veiklos aprašas. Nuosekliai siekiama sisteminio ir bendro darbo su jaunimu pripažinimo. Inicijuotas naujo skyriaus Jaunimo politikos pagrindų įstatyme kūrimas, kuriame bus siekiama apibrėžti ir įtvirtinti darbo su jaunimu tikslą, pagrindines sąvokas bei veikėjus.

6. Neformalusis vaikų ir jaunimo švietimas

Lietuvoje neformalusis vaikų ir jaunimo švietimas yra įgyvendinamas per du viešosios politikos aspektus: jaunimo reikalus bei švietimą. Remiantis Švietimo įstatymu, Neformaliojo vaikų švietimo koncepcija bei kitais teisės aktais, Švietimo ir mokslo ministerija yra institucija, atsakinga už švietimo politiką Lietuvoje. Neformalusis švietimas, kaip jis apibrėžiamas Švietimo įstatyme, yra švietimas bei ugdymas per įvairias programas, patenkinančias mokymosi poreikius, kurių nepatenkina formalusis švietimas. Neformalusis švietimas įtraukia ikimokyklinį, priešmokyklinį švietimą, taip pat neformalųjį suaugusiųjų bei vaikų švietimą. Šiame kontekste kalbama apie neformalųjį vaikų švietimą, nukreiptą į mokyklinio (7–19 metų) amžiaus vaikus.

Pagrindiniai neformaliojo švietimo tikslai:

- ⊙ ugdyti sąmoningą asmenybę, sugebančią atsakingai ir kūrybingai spręsti savo problemas ir aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime, taip pat plėtoti jauno žmogaus socialines kompetencijas;
- ⊙ ugdyti individo gebėjimą jungtis idėjas, žinias ir įgūdžius paverčiant juos kūrybingais veiksmais nuolat besikeičiančioje aplinkoje;

Neformalusis švietimas yra švietimas bei ugdymas per įvairias programas, patenkinančias mokymosi poreikius, kurių nepatenkina formalusis švietimas.

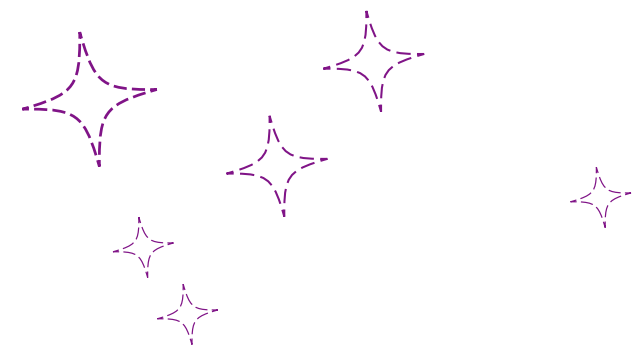
- ⊙ padidinti vaikų ir jaunimo prieinamumą prie visaverčio ugdymo / švietimo per įvairius metodus, priemones bei šaltinius.

Neformalusis švietimas / ugdymas vyksta už formaliojo švietimo ribų (mokyklos, universiteto), apima įvairias sritis (sportas, kultūra, kt.) bei yra nukreiptas į planuotą savanorišką mokymąsi (egzistuoja mokymosi tikslai, nustatyti tam tikram laikotarpiui). Neformalusis švietimas / ugdymas Lietuvoje yra įgyvendinamas per programas, projektus bei kitas planuotas veiklas ir yra vykdomas biudžetinių, privačių institucijų bei nevyriausybinų organizacijų.

Mokytojai, specialistai, su jaunimu dirbantys darbuotojai, jauni žmonės (pvz., jaunimo lyderiai) dirba su jaunais žmonėmis šiose institucijose. Remiantis neformalųjį švietimą / ugdymą vykdančių institucijų praktika yra išskiriami neformaliojo ugdymo principai. Pažymėtina, jog šių principų galima aptikti įvairiuose neformalųjį švietimą reglamentuojančiuose teisės aktuose. Neformalųjį ugdymą vykdančios institucijos pritaiko šiuos principus pagal savo poreikius bei vykdomą politiką:

- ⊙ **Specifinė aplinka.** Jaunimo neformalusis ugdymas vyksta specifinėje aplinkoje, kuriai turi būti būdinga tam tikra autonomija, kad jauni asmenys galėtų saugiai eksperimentuoti, išbandyti save be didesnio pavojaus pakenkti sau ir aplinkiniams.
- ⊙ **Aktyvus dalyvavimas ugdymo(si) procese.** Jaunimo neformaliajame ugdyme dalyvaujantys jauni asmenys rezultatų pasiekia pirmiausia savo aktyvumu. Aktyvumo siekiama skiriant laiko asmeninio patyrimo įvardijimui ir suvokimui. Jei reikia, kuriant dirbtines situacijas naujo patyrimo įgijimui; pateikiant teorinę medžiagą aktyviam aptarimui.
- ⊙ **Visumos principas.** Šis principas reiškia visuminį požiūrį į jauną asmenį, ugdymo tikslus ir darbo metodus; neignoruojami nei jausmai, nei protas, nei fiziologija; kreipiamas dėmesys tiek į asmenį, tiek į grupę, tiek į temą. Ugdymo metu įgytą patirtį siekiama susieti su tikrove. Jaunimo neformaliajame ugdyme derinami emociniai, fiziniai, intelektiniai metodai, užtikrinantys visuminį asmenybės ugdymąsi.

- ⊙ **Mokymasis iš patirties.** Jaunimo neformaliojo ugdymo procesas yra grindžiamas patyrimu, kuris įgauna prasmę tik tada, kai yra suvoktas ir įsisąmonintas. Todėl patyrimas yra aptariamas (refleksija), daromos išvados (generalizacija), kurios įgauna prasmę, jei pritaikomos gyvenime.
- ⊙ **Atviras ir neformalusis bendravimas.** Jaunimo neformalusis ugdymas yra saugi erdvė, kurioje žmogus gali būti savimi, dalindamasis gyvenimo patirtimi, atverdama ir savo silpnąsias puses, nebijodamas suklysti ir pripažinti savo klaidas.
- ⊙ **Nekonkurencinės aplinkos kūrimas.** Jaunimo neformaliojo ugdymo veikla yra erdvė, kurioje vengiama dirbtinės konkurencinės įtampos. Jauni asmenys nėra lyginami vienas su kitu, bet sukuriama sąlyga patiems įsivertinti asmeninius pasiekimus.
- ⊙ **Į grupės procesą orientuotas ugdymas(is).** Grupė jaunimo neformaliajame ugdyme tarnauja kaip priemonė, kaip savotiškas visuomenės modelis. Grupėje mokomasi spręsti tarpasmeninius santykius, priimti bendrus sprendimus, dalintis darbais ir atsakomybėmis. Grupėje suintensyvėja ir individualus ugdymasis.

7. Gerosios patirties pavyzdžiai

Plėtojant jaunimo politiką Lietuvoje yra remiamasi ne tik gerąja kitų užsienio valstybių patirtimi – Lietuvoje įvykdyti su jaunimo politika ir jos plėtra susiję projektai bei inovacijos taip pat tampa gerosios praktikos pavydžiais, kuriuos galima perduoti kitoms valstybėms ar tęsti bei plėtoti jas šalies viduje.

Vertėtų pažymėti, jog 2013 m. spalio 22–25 d. trečiojo Rytų partnerystės viršūnių susitikimo kontekste Lietuva surengė pirmąjį Jaunimo forumą, kuriame dalyvavo apie 200 jaunimo lyderių, jaunimo organizacijose dirbančių darbuotojų, jaunimo politikos atstovų iš Europos Sąjungos programos „Veiklus jaunimas“ ir šešių Rytų partnerystės šalių – Armėnijos, Azerbaidžano, Baltarusijos, Gruzijos, Moldovos ir Ukrainos. Forumo metu diskutuota apie darbą su jaunimu bei neformaliojo ugdymo pripažinimą ir jo svarbą socialinei įtraukčiai, ypač vietos lygmeniu.

7.1. Integruota jaunimo politika

Siekiant sėkmingo jaunimo politikos įgyvendinimo integruota jaunimo politika yra būtina. Galima teigti, kad jaunimo politika yra integruota, jei veikia tarpžinybinio ir tarpsektorinio bendradarbiavimo struktūros; yra kaupiama vieninga duomenų bazė apie jaunus asmenis ir su jais dirbančias institucijas; yra skirtingų institucijų veiklos prioritetų derinimas, žmogiškųjų ir materialinių išteklių telkimas.

Kuriant jaunimo politikos struktūrą Lietuvoje, pasitelkiant gerąja užsienio šalių patirtimi, jau priimant Valstybinę jaunimo politikos koncepciją, Valstybinė jaunimo reikalų taryba buvo sukurta pariteto principu, siekiant užtikrinti tarpžinybinį ir tarpsektorinį bendradarbiavimą jaunimo politikos srityje. Šiuo metu šalia Jaunimo reikalų departamento veikia patariamąjį balsą turinti pariteto principu sudaryta Jaunimo reikalų taryba.

Jaunimo politikos pagrindų įstatyme taip pat yra įtvirtintos jaunimo politikos įgyvendinimo sritys (pilietiškumo ugdymo ir karo prievolės atlikimo, neformaliojo ugdymo, socialinės ir sveikatos apsaugos ir t. t.), jaunimo politikos įgyvendinimo principai (pariteto, tarpžinybinio bendradarbiavimo, dalyvavimo ir t. t.), kurie yra pagrindas kuriant ir įgyvendinant integruotą jaunimo politiką tiek nacionaliniu, tiek vietos lygmenimis.

Rengiant ir įgyvendinant teisės aktus ir programas jaunimo politikos srityje, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija bei Jaunimo reikalų departamentas kviečia suinteresuotas institucijas ir organizacijas, jaunimo atstovus į bendras darbo grupes, susitikimus, diskusijas, siekiant bendro supratimo ir sutarimo vystant integruotą jaunimo politiką Lietuvoje.

Integruota jaunimo politika yra tuomet, jei veikia tarpžinybinio ir tarpsektorinio bendradarbiavimo struktūros; yra kaupiama vieninga duomenų bazė apie jaunus asmenis ir su jais dirbančias institucijas; yra skirtingų institucijų veiklos prioritetų derinimas, žmogiškųjų ir materialinių išteklių telkimas.

2009–2013 metais Jaunimo reikalų departamentas, siekdamas sustiprinti nacionalinį ir nevyriausybinių sektorių, dirbančius jaunimo politikos srityje bei paskatinti jų bendradarbiavimą, įgyvendino projektus „Partnerystės tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių skatinimas įgyvendinant integruotą jaunimo politiką“ ir „Integruotos jaunimo politikos plėtra“, pagal 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ priemonę „Bendradarbiavimo tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių skatinimas“. Šie projektai padėjo tvirtą pamatą tolimesniam integruotos jaunimo politikos Lietuvoje vystymui.

Daugiau informacijos apie šiuos projektus bei jų metu sukurtus rezultatus galite rasti: <http://www.jrd.lt/jrd-projektai>.

7.2. Faktais ir žiniomis grįsta jaunimo politika

Siekiant faktais bei žiniomis grįstos jaunimo politikos įgyvendinimo Jaunimo reikalų departamentas įgyvendino Europos Sąjungos finansuojamus projektus „Partnerystės tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių skatinimas įgyvendinant integruotą jaunimo politiką“ ir „Integruotos jaunimo politikos plėtra“, kurių vienoje iš veiklų buvo numatyta Lietuvos savivaldybėse atlikti jaunimo problematikos bei jaunimo politikos įgyvendinimo kokybės vertinimus, taip pat analizuoti tarpsektorinį bendradarbiavimą nacionaliniu mastu jaunimo politikos srityje.

Jaunimo problematikos tyrimai

2011–2012 metais visose Lietuvos savivaldybėse buvo atlikti jaunimo problematikos tyrimai, kurie vėliau buvo susisteminti jaunimo problematikos tyrimų rezultatų palyginamojoje analizėje, kurioje buvo apžvelgta jaunimo

padėtis skirtinguose regionuose, išskirti problemiškesni regionai bei problemiškesnės jaunimo politikos sritys.

Pagrindinis tyrimų tikslas – nuodugniai ištirti sritis, kurios atspindi jaunimo problemas įvairiose jaunimo politikos srityse, tokiose kaip: švietimas ir studijos, poilsis, gyvenimo sąlygos, dalyvavimas neformaliajame ugdyme, fizinė ir psichinė sveikata, įpročiai ir gyvenimo būdas, šeima, draugai, problematiškas elgesys ir t. t.

Pirmą kartą atliktoje tokio platus masto studijoje buvo apklausta per 23 tūkstančius jaunuolių. Kadangi visos apklausos buvo vykdomos pasitelkus vieną metodiką, gauti rezultatai padėjo tiksliai apibrėžti jaunimo padėtį visose savivaldybėse bei identifikuoti visai šaliai aktualias jaunimo problemas. Be to, turint patikimus duomenis galima planuoti ir koordinuoti programas, optimizuoti vietinius išteklius bei valstybinių institucijų ir jaunimo ar su juo dirbančių organizacijų pastangas, kas stiprina nacionalinį ir nevyriausybinių sektorių įvairiose jaunimo politikos srityse.

Remdamosi tyrimų rezultatais savivaldybės galėjo parengti individualius planus bei imtis veiksmų, nukreiptų į tvirtos jaunimo politikos plėtros užtikrinimą. Lyginamoji visų savivaldybių analizė, atskleidusi problemiškesnius regionus tapo akstiniu prioritetu nacionaliniu lygmeniu nustatymui bei strateginių nacionalinės jaunimo politikos dokumentų rengimui, siekiant užtikrinti darnią ir pagrįstą jaunimo politikos plėtrą.

Jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėse kokybės vertinimai

Siekiant didžiausio valstybės ir savivaldybių vykdomų programų bei priemonių jaunimo politikos srityje efektyvumo ir rezultatyvumo, darnios jaunimo politikos plėtros visose Lietuvos savivaldybėse, bei vykdamas Jaunimo politikos plėtros savivaldybėse 2007–2009 m. programoje iškeltą tikslą – sukurti jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėse kokybės vertinimo sistemą, – 2008 m. gegužės 19 d. socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu Nr. A1-157 „Dėl Jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo metodikos ir

jaunimo politikos savivaldybėse kokybės vertinimo aprašo patvirtinimo“ buvo patvirtinta Jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėse kokybės vertinimo metodika. Projekto metu metodika buvo patobulinta ir remiantis ja buvo atlikti jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėse kokybės vertinimai. Kiekvienas vertinimas atliktas pasitelkiant šiuos metodikoje nurodytus indikatorius:

- ⊙ prielaidos jaunimo politikos formavimui ir įgyvendinimui;
- ⊙ jaunimo dalyvavimas;
- ⊙ parama jaunimui;
- ⊙ jaunimo neformalusis ugdymas, jaunimo mokymai ir konsultavimas;
- ⊙ jaunimo informavimas;
- ⊙ tarpžinybiškumas, tarpsektoriškumas;
- ⊙ jaunimo politikos integralumas;
- ⊙ jaunimo politikos tobulinimas ir inovacijos;
- ⊙ tarptautinių ryšių ir bendradarbiavimo palaikymas.

Jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėse kokybės vertinimas vyko bendradarbiaujant su savivaldybių administracijų bei jaunimo atstovais. Atlikti tyrimai yra vienas pirmųjų žingsnių diegiant sistemingą jaunimo politikos įgyvendinimo stebėseną ir kokybės vertinimą savivaldybėse.

Jaunimo politikos įgyvendinimo savivaldybėse kokybės vertinimo lyginamąją analizės ataskaitą galite rasti čia: http://ijpp.lt/file/LYGINAMOJI_ANALIZE_1.pdf.

Tarpžinybinio bendradarbiavimo jaunimo politikoje nacionaliniu lygmeniu jaunimo politikos srityje analizė

Analizė atlikta siekiant stiprinti tarpžinybinį bendradarbiavimą nacionaliniu lygmeniu. Buvo įvertinti egzistuojantys tokio pobūdžio bendradarbiavimo ryšiai, jų veikla, nauda bei efektyvumas, potencialus tęstinumas, dabartiniai veikimo principai ir t. t. Analizė atlikta pasitelkus duomenų sugretinimą: re-

miantis oficialiais dokumentais (nacionalinės programos ir priemonės), atliekant interviu ir apklausas bei šią surinktą informaciją pateikiant SSGG (stiprybių, silpnųjų, grėsmių bei galimybių) lentelėje.

Analizę galite rasti čia: http://ijpp.lt/file/TB_ANALIZE.pdf.

7.3. Vidutinio laikotarpio strateginiai jaunimo politikos dokumentai

Dideliu pasiekimu jaunimo politikos plėtroje galima laikyti visų 60 Lietuvos savivaldybių parengtus ilgalaikius 2013–2018 metus apimančius strateginius jaunimo problemų sprendimo planus. Savivaldybės taip pat yra parengusios trumpesnio laikotarpio (2013–2015) veiksmų planus bei stebėjimo ir kontrolės sistemas, padėsiančias įgyvendinti numatytus tikslus. Nacionaliniu lygmeniu taip pat yra parengtas šešerių metų laikotarpį apimantis veiksmų planas.

Planai yra skirti kurti, skatinti bei stiprinti bendradarbiavimą tarp įvairių institucijų nacionaliniu ir vietiniu lygmenimis bei nevyriausybinių sektoriaus jaunimo politikos srityje, optimizuoti žmogiškuosius ir materialiuosius išteklius bei prisidėti prie ilgalaikės jaunimo politikos strategijos įgyvendinimo. Į šių planų rengimą aktyviai įsitraukė platus spektras jaunimo politiką įgyvendinančių struktūrų: savivaldybių jaunimo reikalų tarybos, jaunimo reikalų koordinatoriai, regioninės jaunimo organizacijų tarybos („Apskritieji stalai“) bei kitos jaunimo ar su juo dirbančios organizacijos, savivaldybių administracijų darbuotojai, bendruomenės, kiti suinteresuoti asmenys.

Jaunimo problemų sprendimo planai įtraukia šiuos aspektus:

- ⊙ *Informacijos ir duomenų rinkimas*: dokumentų analizė (strateginiai savivaldybių dokumentai, jaunimo programos / koncepcijos, jaunimo problemų tyrimai savivaldybėse, savivaldybių jaunimo politikos kokybės vertinimai ir t. t.), renginiai (diskusijos, susitikimai, t. t.), gerųjų patirčių nagrinėjimas.

- ⊙ *Planų ir veiksmų planų sudarymas*: renginiai (susitikimai, diskusijos, pristatymai, ir t. t.), dokumentų analizė bei sintezė, planų rengimas.
- ⊙ *Planų ir veiksmų planų teikimas savivaldybių tarybų tvirtinimui*: renginiai (susitikimai, diskusijos, pristatymai, ir t. t.), konsultacijos.
- ⊙ *Planų ir veiksmų planų įgyvendinimas*: renginiai (diskusijos, susitikimai, ir t. t.), konsultacijos, stebėjimas bei kontrolė.

Kiekviename plane yra išskiriami bent du ilgojo laikotarpio tikslai, kiekvienam jų yra priskiriami bent du uždaviniai. Planuose taip pat įtraukiamos bendradarbiaujančios institucijos, nurodomas jų įsitraukimo lygmuo.

Planai bei veiksmų planai taip pat įtraukia vertinimo kriterijus **ilgalaikiams tikslams** (pavyzdžiui, jaunimo (14–29 metų) įsitraukimas į atvirųjų jaunimo centrų bei erdvių siūlomas veiklas (procentais nuo visų jaunų žmonių savivaldybėje skaičiaus); oficialus jaunimo nedarbo lygis; savivaldybės biudžeto lėšų, skiriamų rekreacinės infrastruktūros jauniems žmonėms (14–29 metų), plėtojimui (litas jaunam žmogui); savivaldybių biudžeto lėšų, skiriamų jaunimo politikos įgyvendinimui per jaunimo projektų finansavimui (litas jaunam žmogui) bei **priemonės** (pavyzdžiui, naujai įkurtų atvirųjų jaunimo centrų skaičius apylinkėse, siekiant užtikrinti tolygų jų pasiskirstymą; kas metus organizuoti jaunimo skatinimo konkursą nusipirkti bent dvi jaunimo pateiktas verslo idėjas; naujai įrengtų ir sutvarkytų sporto aikštelių skaičius; kasmet rengiami mokymai jaunimo reikalų tarybai; jaunimo lyderystės klubų steigimas ir t. t.) bei **vertybes**.

Nusistatytų tikslų ir uždavinių įgyvendinimo sėkmė priklauso nuo vietinės valdžios politinės valios, jungtinių jaunimo politikos veikėjų pastangų, jaunimo įsitraukimo bei efektyvaus valdžios atstovų, priemonės įgyvendinančių institucijų, jaunimo ir kitų suinteresuotų veikėjų bendradarbiavimo.

Rengiant šiuos planus buvo suorganizuota apie 500 vietinių bei nacionalinių renginių (mokymai, diskusijos, pristatymai), kurie įtraukė apie 7 000 dalyvių. Stiprus ir tikslingas bendradarbiavimas jaunimo planų rengimo metu tarp jaunimo politikos formuotojų bei įgyvendintojų sustiprino pasitikėjimą vieni kitais, išplėtė bendradarbiavimo ribas ir sukūrė galimybių naujiems, inovatyviems sprendimams.

7.4. Su jaunimu dirbančių darbuotojų sertifikavimas

Su jaunimu dirbančių darbuotojų sertifikavimo metodikos (toliau – Metodikos) rengimas prasidėjo 2009 metais bendradarbiaujant su užsienio ekspertais. Iki 2012 metų Metodika buvo rengiama, tobulinama ir išbandoma bei tapo pirmuoju žingsniu kuriant bendrą jaunimo darbuotojų sertifikavimo sistemą. Tokiu būdu buvo kuriamas mechanizmas, padedantis įgyti bei gilinti kompetencijas, reikalingas dirbant su jaunimu.

Siekiant su jaunimu dirbantiems darbuotojams sukurti platformą, kurioje jie galėtų įsivertinti savo socialines, asmenines, metodologines bei specialiąsias kompetencijas, buvo sukurtas interneto portalas www.jaunimo-darbuotojas.lt bei sudarytas specialus klausimynas (su jaunimu dirbančių asmenų kompetencijų vertinimo mechanizmas), kurio pagalba kiekvienas su jaunimu dirbantis darbuotojas galėjo pats įsivertinti turimas kompetencijas. Kiekvienas įsivertinęs taip pat gavo konsultantą-vertintoją, kuris atliko individualius ar grupinius vertinimus, visoms pusėms priimtina forma. Po konsultanto-vertintojo vertinimo, kiekvienas pretendentas į jaunimo darbuotojo sertifikatą sulaukė rekomendacijų – gauti jaunimo darbuotojo sertifikatą iš karto arba patobulinti turimas kompetencijas specialiuose mokymų moduluose, kurie susidėjo iš mokymų, darbo su jaunimu praktikos bei pakartotinio įvertinimo.

Šis projektas susilaukė daug dėmesio iš skirtingų su jaunimu dirbančių sričių bei struktūrų atstovų. Norą tapti sertifikuotais jaunimo darbuotojais išreiškė ne tik atvirųjų jaunimo centrų bei erdvių darbuotojai, Lietuvos darbo biržos, Šaulių sąjungos, bet ir policijos, sporto srities atstovai ir kt. Toks gausus skirtingų sričių įsitraukimas leidžia teigti, jog su jaunimu dirbančių darbuotojų kompetencijų vertinimas tapo tam tikru kokybės ženklu.

Projekto metu buvo įvertinti 329 su jaunimu dirbantys asmenys: 81 gavo sertifikatus iš karto, kitiems buvo pasiūlyta pagilinti kompetencijas specialiuose mokymuose. Mokymų kursai suteikė galimybę pagilinti žinias bei kompetencijas, taip pat susipažinti su kolegomis, kurie dirba tokį patį darbą, tik,

galbūt, kitoje srityje, įgyti praktinės patirties. Po šių mokymų, Jaunimo darbuotojo sertifikatus gavo dar 101 su jaunimu dirbantis asmuo, tad šiuo metu šalyje yra 182 sertifikuoti skirtingose srityse su jaunimu dirbantys darbuotojai.

7.5. Jaunimo centrų koncepcijų plėtojimas

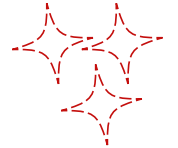
Projekto metu buvo parengtos keturios jaunimo centrų koncepcijos – didmiesčio jaunimo centro, rajono jaunimo centro, mobilaus jaunimo centro bei jaunimo centro mažame mieste – ir įgyvendintos keturiose savivaldybėse (Klaipėdos miesto, Skuodo, Kelmės ir Jonavos rajonuose). Kiekvienai savivaldybei buvo suteikta galimybė pasirinkti labiausiai miesto pobūdį atitinkančią jaunimo centro koncepciją. Į jaunimo centrų koncepcijų bandymus įtraukti jaunimo centrų darbuotojai vėliau pasidalino savo darbo su jaunimo patirtimi bei būdais, prisidedančiais prie efektyvaus jaunimo centro egzistavimo su dar 16 savivaldybių atstovų, išreiškusių susidomėjimą bei norą prisijungti prie veiklų.

Kuriant arba plėtojant atvirąjį jaunimo centrą (toliau – AJC) ar atvirąjį jaunimo erdvę (toliau – AJE), ypatingai svarbu būti susipažinusiems ne tik su teisine baze, reglamentuojančia atvirojo darbo principą, bet ir pamatyti bent keletą sėkmingai veiklą įgyvendinančių įstaigų. Mokomųjų vizitų į AJC bei AJE metu sėkmingai veiklas įgyvendinantys darbuotojai bei savivaldybių atstovai perteikė kitų savivaldybių darbuotojams savo patirtį, kaip buvo įkurti AJC, AJE, kokias funkcijas bei veiklas jie vykdo, su kokiomis problemomis susiduria ir pan.

Tokie vizitai sudaro sąlygas ne tik iš arčiau susipažinti su Lietuvoje veikiančiais AJC bei AJE, bet ir sustiprinti ryšius, kurti bendradarbiavimo tinklus tarp savivaldybių atstovų. Koncepcijų perėmimas iš kitų šalies savivaldybių yra svarus pagrindas vystant AJC ir AJE visoje šalyje, suteikiant jaunimo politikos veikėjams įrankį kaip sukurti sėkmingai veikiantį jaunimo centrą ir naudotis juo kaip tarpžinybinio darbo forma.

Projekto pasiekimai vertinami labai teigiamai – daugelyje savivaldybių sukurtos jaunimo darbuotojo pareigybės, bendras požiūris į atvirojo jaunimo centrus ir erdves tapo palankesnis. Kelios savivaldybės sukūrė savo atvirųjų jaunimo centrų koncepcijas bei pradėjo finansinių resursų bei politinio palaikymo paieškas. Visose savivaldybėse taip pat padidėjo bendradarbiavimas tarp įvairių departamentų ir sektorių – atsirado naujos veiklų sritys, nauji tikslai, dalinimasis veiklomis, planavimai, rezultatų vertinimai siekiant gaudesnio bendradarbiavimo jaunimo gerovės užtikrinimui. Šis projektas tapo pagrindu bendroms savivaldybių pastangoms siekti bendro tikslo – atvirųjų jaunimo centrų ir atvirųjų jaunimo erdvių augimo ir vystymo.

7.6. Tarpžinybinio bendradarbiavimo stiprinimas

Jaunimo nevyriausybinių organizacijų įgalinimas tapti viešojo sektoriaus partneriais

Jaunimo reikalų departamentui įgyvendinant projektą „Partnerystės tarp valstybinio ir nevyriausybinių sektorių skatinimas įgyvendinant integruotą jaunimo politiką“ buvo sukurta jaunimo organizacijų veiklos kokybės gerinimo metodologija. Ši metodologija sukurta siekiant jaunimo organizacijoms suteikti įrankį, padėsiantį sistemaiškai įvertinti veiklos efektyvumą bei nuolatos tobulėti. Remiantis metodologija galima įvertinti egzistuojančią veiklos kokybę bei identifikuoti problemas keliančias veiklos sritis. Remiantis gautais rezultatais, suteikiamos trumpojo ir ilgojo laikotarpio rekomendacijos veiklos kokybei gerinti, bei parengiami metų veiklos planai. Dalis nacionalinių jaunimo organizacijų (iš viso buvo atrinkta 16 dalyvių) jau įgyvendino visus išvardintus etapus bei pradėjo parengtų metinių veiklos planų įgyvendinimą.

Organizacijos veiklos kokybės gerinimo ciklas tęsiasi visus metus ir susideda iš 5 dvi dienas vykstančių susitikimų ir seminarų sesijų. Į kiekvieną sesiją įtraukiama iki 15 organizacijos atstovų. Kiekvienai organizacijai viso ciklo

metu paskiriami 2 ekspertai. Kiekvienas ekspertas dirba tiek su organizacijos padaliniais, tiek su nacionaliniu biuru ir lydi organizaciją viso ciklo metu. Įvykdžius ciklą, kiekvienos organizacijos veiklos kokybės gerinimo ciklo rezultatai surenkami, įvertinami ir aptariami su organizacijos vadovybe. Siekiant pagerinti organizacijos veiklos kokybę, vykdomos konsultacijos, mokymai, seminarai, kompetencijų kėlimo renginiai ir kitos veiklos. Šio projekto metu organizacijų atstovai mokėsi pristatyti savo organizaciją bei jos interesus, bendradarbiauti su kitomis organizacijomis. Taip pat parengtas tolimesnės veiklos planas, įtraukiantis pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo priemones, kuriose numatyta gerinti organizacijos struktūras, veiklas, išteklius bei išorinius ryšius. Po šių planų rengiami kiti metinės veiklos planai, padedantys plėtoti organizacijų strategijas.

Susistiprėjusios organizacijos gali sėkmingiau vystytis ateityje, o įgavusios planavimo, organizacinių ir vadybinių įgūdžių yra geriau pasirengusios įgyvendinti jaunimo projektus, renginius ar kitas pilietiškumą, aktyvų dalyvavimą, verslumą, savanorystę, integraciją į visuomenę skatinančias veiklas. Tik stiprinant ir įgalinant nevyriausybinių sektorių jis gali tapti lygiaverčiu partneriu valstybės bei vietinėms institucijoms. Jaunimo organizacijos bei regioninės jaunimo tarybos, dalyvavusios projekte, šiandien yra pasirengusios ir kompetentingos atstovauti savo miesto ar regiono jaunimo interesus įvairiuose lygmenyse.

Savivaldybių jaunimo reikalų tarybų stiprinimas

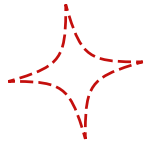
Savivaldybių jaunimo reikalų taryboms yra patikėta speciali funkcija – siekti palankiausių sąlygų jauno žmogaus asmeninei ir socialinei brandai užtikrinti bei padėti Savivaldybės tarybai formuoti savivaldybės jaunimo politiką, taip pat prisidėti prie jos įgyvendinimo koordinavimo.

Siekiant skatinti efektyvią jaunimo reikalų tarybų (toliau – Tarybų) veiklą bei pagilinti bendradarbiavimą tarp vietinių institucijų bei organizacijų 10 Lietuvos regionų buvo rengiamos diskusijos, kurios įtraukė apie 240 politikų, sa-

vivaldybių administracijų darbuotojų, jaunimo organizacijų atstovų ir jaunimo reikalų koordinatorius iš 57 savivaldybių.

Diskusijų metu Tarybų atstovams buvo suteikta galimybė pristatyti situacijas savo savivaldybėse, aptarti Tarybos vaidmenį, funkcijas, vaidmenį jaunimo politikos įgyvendinime per pastaruosius penkerius metus, iškelti problemas, kurios dar nebuvo išspręstos, taip pat buvo dalinamasi gerosiomis patirtimis. Dalyviai taip pat aptarė Tarybos stiprinimo galimybę bei kokybišką jaunimo problemų sprendimo planų įgyvendinimą.

Apibendrinus diskusijas buvo sudarytas problemų, veiklų ir galimybių sąrašas, parengtos rekomendacijos Tarybos efektyvumo (įvaizdžio formavimo, narių motyvavimo, veiklos tęstinumo, finansavimo) skatinimui, taip pat pateikti pasiūlymai dėl Tarybos vaidmens, siekiant mažinti emigraciją ir nedarbą, skatinti verslumą ir neformalias veiklas, palankių sąlygų jaunoms šeimoms užtikrinimo, priklausomybių ir diskriminacijos mažinimo.

7.7. Savanoriškos veiklos plėtra

Lietuvoje vis dar nedidelė jaunų žmonių dalis įsitraukia į savanorišką veiklą. Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2011–2012 m. atliktų jaunimo problematikos tyrimų savivaldybėse duomenimis 47,2 proc. apklaustų jaunuolių nurodė, kad niekada nedalyvavo savanoriškoje veikloje.

2011 metus paskelbus savanoriškos veiklos metais Europos Sąjungoje, Lietuva, drauge su visa tarptautine bendruomene, taip pat prisijungė prie savanorystės populiarinimo, kliūčių savanorystei mažinimo, kokybės gerinimo ir visuomenės informavimo. Tais metais Lietuvoje žengta keletas kokybinių žingsnių šių tikslų įgyvendinimui. 2011 m. birželio 22 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Savanoriškos veiklos įstatymą, kuris prisideda prie palankesnių sąlygų šios veiklos plėtrai sudarymo bei kuriuo sprendžiamos iki tol praktikoje kildavusios problemos, susijusios su savanoriškos veiklos organizavimu. Kar-

tu su įstatymu įsigaliojo ir 2011 m. liepos 14 d. socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas Nr. A1-330 „Dėl Savanoriškos veiklos išlaidų kompensavimo sąlygų ir tvarkos aprašo patvirtinimo“, numatantis aiškesnę ir skaidresnę su savanoriška veikla susijusių išlaidų kompensavimo savanoriams tvarką.

Įstatyme nustatyta, kad savanoriška veikla yra savanorio neatlygintinai vykdoma visuomenei naudinga veikla, kurios sąlygos nustatomos savanorio ir šios veiklos organizatoriaus susitarimu. Savanoriška veikla atliekama laisva valia, neimant atlygio, o savanoriais gali būti tik vyresni kaip 14 metų Lietuvos piliečiai ir Lietuvoje teisėtai esantys užsieniečiai. Su savanoriu yra sudaroma sutartis, prisidedanti prie savanorystės pripažinimo teisiniu aspektu.

Išskiriami galimi savanoriškos veiklos organizatoriai: Lietuvoje įregistruotos ne pelno organizacijos: labdaros ir paramos fondai, biudžetinės ir viešosios įstaigos, asociacijos, religinės bendruomenės ir bendrijos, politinės partijos ir kt. Konkretus organizatorių sąrašas padeda atskirti savanorystę nuo pelno siekiančios veiklos.

2013 m. vasario 25 d. socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu Nr. A1-73 patvirtinta Nacionalinė jaunimo savanoriškos veiklos programa. Programa apima 2013–2015 metų laikotarpį, o jos tikslinė grupė yra niekur nesimokantis bei nedirbantis 16–29 metų jaunimas. Programa parengta remiantis Europos Sąjungos programos „Veiklus jaunimas“ Europos savanorių tarnybos modeliu. Pagrindinis programos tikslas – sudaryti sąlygas jauniems žmonėms dalyvauti savanoriškoje veikloje ir įgyti asmeninių, socialinių, profesinių kompetencijų ir darbo patirties, taip padedant jiems pasirinkti profesiją, sugrįžti į formaliojo švietimo sistemą ir (arba) pasirengti įsilieti į darbo rinką.

Jaunimo reikalų departamento parengtas bei įgyvendinamas Jaunimo savanoriškos tarnybos projektas suteikia galimybę tokiems jaunuoliams įgyti patirties vykdant savanorišką veiklą, kuri gali trukti nuo 3 iki 6 mėnesių. Dalyviai ne tik įgyja savanoriavimo patirties, bet ir vadinamųjų „minkštųjų kompetencijų“ – savidisciplinos, bendravimo, organizavimo ir kitų darbavimų itin svarbiais pripažįstamų įgūdžių. Projekto dalyviams taip pat yra organizuojami mokymai, prisidedantys prie įgūdžių gerinimo.

Valstybinės, savivaldybių institucijos (kultūros centrai, bibliotekos, socialiniai centrai, senelių namai ir pan.), nevyriausybinės organizacijos yra skatinamos plačiau įtraukti savanorius bei organizuoti jų veiklą. Projekto metu taip pat rengiami informaciniai ir motyvaciniai renginiai, prisidedantys prie savanoriškos veiklos populiarinimo ir jaunuolių įtraukimo.

Jauni žmonės, norintys įgyti savanoriavimo patirties tarptautiniu mastu, tai gali padaryti prisidedami prie Europos savanorių tarnybos savanorių. Europos savanorių tarnyba (EST) – tarptautiniai jaunimui skirti savanorystės projektai, siekiantys skatinti jaunuolių pilietiškumą, kitų kultūrų pažinimą, stiprinti tarpusavio toleranciją ir supratimą taip pat įgaunant patirties, naujų žinių bei įgūdžių, praverčiančių darbo rinkoje. Projekto metu savanoris gyvena kitoje šalyje bei joje dirba pelno nesiekiantį ir vietos bendruomenei naudingą darbą socialinėje, kultūrinėje, gamtos apsaugos, jaunimo ar kitose srityse.

Europos savanorių tarnyba – ES programos „Veiklus jaunimas“ dalis, kuria centralizuotai rūpinasi Europos Komisija. Lietuvoje už EST įgyvendinimą yra atsakinga Jaunimo tarptautinio bendradarbiavimo agentūra (JTBA).

Daugiau informacijos: <http://www.buksavanoriu.lt/>, <http://www.jtba.lt/>

7.8. Pilietiškumo ir jaunimo informavimo kampanija „Man ne dzin!“

Jaunimas Lietuvoje turi ypatingą vaidmenį demokratijos plėtojimo bei žiniomis grįstos visuomenės formavimo procesuose. Nepaisant to, aktyvus jaunimo dalyvavimas demokratinų sprendimų procesuose vis dar išlieka vienu aktualiausių iššūkių tiek Lietuvoje, tiek Europos Sąjungoje.

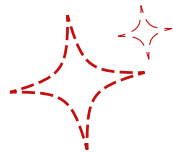
Kampanijos „Man ne dzin“ ištakos siekia 2004 metus, kai Lietuvos piliečiai pirmą kartą dalyvavo Europos Parlamento rinkimuose. Tuo metu Lietuvos jaunimo organizacijų taryba (LIJOT), kartu su narėmis organizacijomis, ėmėsi iniciatyvos skatinti Europos pilietiškumą, balsavimo teisę ir Europos Sąjungos

demokratinės vertybės. Kampanija įgavo pagreitį, kadangi buvo vykdoma kiekvienais metais, kai šalyje vykdavo savivaldybių tarybų, Seimo, Prezidento ar Europos Parlamento rinkimai.

„Man ne dzin“ yra kampanija, skatinanti jaunus žmones balsuoti ir aktyviai dalyvauti pilietiniame gyvenime, pateikianti jiems pagrindinę informaciją apie sprendimų priėmimą, demokratinius procesus šalyje, leidžianti gyvai susitikti su sprendimų priėmėjais ir suteikianti jauniems žmonėms galimybę apgalvotai rinktis savo kandidatus. Paskutinės, 2014 metais vykusios kampanijos pagrindinė idėja – „neleisk, kad už tave spęstų kiti“.

Kiekvienais metais žinomi žmonės prisideda prie kampanijos bei jaunimo pilietinio aktyvumo skatinimo. Pati kampanija nėra politinė, ji nereklamuoja ir nepalaiko jokių politinių partijų ar politikų, tačiau pabrėžia domėjimosi ir pilietinio aktyvumo svarbą ir naudą.

7.9. Jaunimo informavimo tinklas „Eurodesk Lietuva „Žinau viską!“

„Eurodesk“ yra Europos jaunimo informacijos tinklas, veikiantis 33 Europos šalyse ir teikiantis išskirtinę europinę informaciją, skirtą jaunimui ir dirbantiems su jaunimu. „Eurodesk“ teikia informaciją apie finansavimo programas, iš kurių yra finansuojamos jaunimo iniciatyvos ir mobilumas (studijos, stažuotės, darbas ir savanorystė) Europoje. Taip pat yra įtraukiama informacija kitomis jaunimui aktualiomis temomis.

„Eurodesk“ atstovybė Lietuvoje gali didžiuotis savo jaunųjų žurnalistų tinklu „Žinau viską“. 2011 metais pradėtas projektas suteikia jauniems žmonėms galimybę pasirinkti jiems lengviausiai suprantamą komunikacijos bei informacijos skleidimo būdą, dalinantis ja vieniems su kitais (angl. *peer – to – peer communication*).

Šiandien „Žinau viską“ tinklas jungia daugiau nei 200 14–29 metų jaunuolių, rašančių straipsnius, fotografuojančių ar kuriančių vaizdo siužetus jiems ir

bendraamžiams aktualiomis temomis. Temų spektras platus: jaunimas dažnai rašo apie savo patirtis: mobilumą, įsidarbinimo galimybes, studijas, savanorystę, tarptautinius projektus ir t. t. bei tuo pačiu gerina savo žurnalistinius įgūdžius. Jauniesiems žurnalistams taip pat sukurta motyvacinė sistema – kiekviena publikacija gauna tam tikrą taškų skaičių, kurie yra sumuojami mėnesio pabaigoje ir geriausieji yra apdovanojami prizais, tokiais kaip galimybė dalyvauti mokymuose ar iš arti susipažinti su žurnalisto darbo profesionalioje žiniasklaidos įmonėje. Veikla padeda gerinti ir kitus jaunų žmonių gebėjimus: kūrybinius, informacijos rinkimo, analizavimo bei pateikimo.

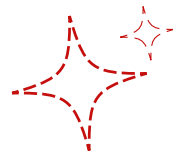
Vien pirmąjį 2013 metų pusmetį buvo publikuota 40 jaunųjų žurnalistų parengtų publikacijų. Straipsniai bei nuotraukos yra talpinami interneto jaunimo portale www.zinauviska.lt, teikiančiame informaciją apie įvairias galimybes jaunimui, bendrą informaciją, aktualią jaunimui, bei sukaupusiam didelę duomenų bazę. Portale taip pat egzistuoja galimybė užduoti klausimą, į kurį atsakoma per tris dienas.

Portalas yra populiarus tarp jaunimo – kiekvieną mėnesį sulaukiama per 60 000 lankytojų.

„Eurodesk Lietuva“ taip pat turi regioninių partnerių tinklą. Pirmieji regioniniai atstovai prie tinklo veiklos prisijungė 2005 m., o šiandien veikia 22 „Eurodesk Lietuva“ regioniniai atstovai. Platus regioninių partnerių tinklas yra svarbu, nes jie gali efektyviau konsultuoti ir informuoti jaunimą bei su jaunu dirbančiuosius. Šiandieniniame pasaulyje lengva pasiklysti dideliame informacijos kiekyje, tad regioniniai partneriai gali pagelbėti kaip profesionali institucija, padedanti, padrašinanti bei konsultuojanti jaunimą. Šie informaciniai centrai veikia ne tik kaip jaunimo informavimo bei konsultavimo erdvės, „Eurodesk“ regioninėse atstovybėse galima tobulinti savo komunikacijos gebėjimus, atrasti savo gebėjimus, susirasti bendraminčių, prisidėti prie renginių organizavimo, informavimo ar reklaminių kampanijų. Kiekviena organizacija, atitinkanti keliamus kriterijus (patirties, įgūdžių, žmogiškųjų ir techninių išteklių) bei turinti motyvacijos, gali tapti regionine partnere ar „Eurodesk Lietuva“ atstove.

Svarbu paminėti ir informacinius partnerius – „Eurodesk Lietuva“ bendradarbiauja su pagrindiniais interneto naujienų portalais. Kas savaitę išeinantis naujienlaiškis yra prenumeruojamas 3 000 jaunų žmonių, informacija sklaidžiama bei nuolat atnaujinama jaunimo mėgstamais kanalais, pavyzdžiui, „Facebook“ puslapyje, turinčiame daugiau nei 9 000 fanų. „Eurodesk Lietuva“ yra puikus jaunimo informavimo centrų organizavimo pavyzdys, ši patirtis yra plačiai aptariama šalyje, siekiant perkelti šią praktiką ir į kitas sritis.

Daugiau informacijos: www.zinauviska.lt.

7.10. Jaunimo verslumo skatinimas

Pasak Pasaulio banko tyrimo „Doing Business 2014“, vertinančio verslo sąlygas 189 pasaulio valstybėse, Lietuva iš 27 vietos pakilo į 17 vietą. Lyginant su Europos Sąjungos (ES) valstybėmis narėmis, Lietuva užima 6 vietą pagal palankumą verslo steigimui bei vystymui. Lietuvą galima vadinti jaunų verslininkų šalimi. Tokios išvados prieita remiantis Globalaus verslumo stebėsenos (toliau – GEM) tyrimo, atlikto 2012 metais, duomenimis. Šie tyrimai pasauliniu mastu yra pripažįstami kaip vieni objektyviausių, tiksliausių ir labiausiai patikimų verslumo tyrimo metodų.

2011 m. GEM pristatymo San Franciske metu, buvo paminėtas Lietuvoje egzistuojantis verslumo potencialas, ypatingai išskiriant 18–24 metų amžiaus grupę. Po metų Lietuva patvirtino jai suteiktą titulą: net ketvirtadalis 18–24 metų amžiaus jaunų žmonių kūrė verslus kitiems (palyginti su 2011 m. – 17 %), 3 % asmenų iš šios amžiaus grupės teigė, jog planuoja pradėti nuosavą verslą per trejus metus.

Pasak VŠĮ „Versli Lietuva“, GEM tyrimo rezultatai tik patvirtina vyraujančias tendencijas – vis daugiau žmonių mąsto apie savo verslo steigimą ir imasi iniciatyvos, menksta nesėkmės baimė. Lietuva lenkia Estiją, Vokietiją, Daniją, Suomiją ir Švediją pagal jaunų žmonių, planuojančių steigti savo verslą per

ateinančius trejus metus, skaičių. Akivaizdu, jog gerėjantis verslaus žmogaus įvaizdis bei galimybė pačiam sukurti darbo vietą ne tik sau, bet ir kitiems, kuria palankų visuomenės požiūrį į naujus verslus.

Vienas pagrindinių VŠĮ „Versli Lietuva“, kurią 2009 metais įsteigė Ūkio ministerija, tikslų – padėti konkurencingiems verslams kurtis ir plėstis Lietuvoje, skatinti verslumą. Viena iš priemonių šiam tikslui pasiekti yra verslo pradžios krepšeliai, skiriami jauniems inovatyvų ar tradicinį verslą kuriantiems žmonėms. Tai paslaugų paketas, susidedantis iš konsultacijų, mokymų ir virtualaus biuro paslaugų. Profesionalios konsultacijos apima apskaitos, rinkodaros, strateginio valdymo, derybų bei kitas sritis. Verslą jau įsteigę gali šiomis paslaugomis naudotis pusę metų, naują verslą stiegiantiems ši galimybė galioja vienerius metus. Verslo pradžios krepšeliai suteikia jauniems verslininkams palaikymą, didina pasitikėjimą savimi bei kuria saugumo jausmą.

98,9 % verslų, įkurtų padedant VŠĮ „Versli Lietuva“, sėkmingai veikė bent vienerius metus ir vieną dieną; tiesa, 2012 metais bendras šalies vidurkis buvo 63,3 %.

Ūkio ministerija tikisi, jog profesionalios konsultacijos bei verslo pradžios krepšeliai taps svarbia parama jaunimui, kuriančiam savo verslą. Tai taip pat gali būti viena jaunimo nedarbo sprendimo alternatyvų, nes jaunimas yra skatinamas įgyvendinti savo verslo idėjas.

Jaunimo verslumą skatinančios iniciatyvos:

1. Jaunųjų eksporto lyderių programa „Sparnai“

2013 metų viduryje prasidėjo pirmasis jaunųjų eksporto lyderių programos „Sparnai“ mokymų ir praktikos etapas. Tai pirmoji programa Lietuvoje, apimanti valdžios ir verslo partnerystę siekiant bendro tikslo, – didinti šalies konkurencingumą, ugdant aukšto lygio eksporto specialistus per praktinę patirtį, atitinkančią šių dienų rinkos poreikius.

Per dviejų mėnesių atranką iš 118 kandidatų buvo atrinkti 16 dalyvių, kurie per dvejus metus išbandys save skirtinguose projektuose. Per pirmuosius

6 mėnesius, dirbdami VšĮ „Versli Lietuva“, programos dalyviai įgijo būtinausių eksporto ir verslo plėtros teorinių žinių bei pirminę praktinę patirtį. Atsižvelgiant į jaunuolių savybes bei jų užsibrėžtus ateities tikslus sudarytas individualus veiklos ir ugdymo planas.

Pirmojo projekto etapo metu, VšĮ „Versli Lietuva“, bendradarbiaudama su Lietuvos pramonininkų konfederacija, taip pat atrinko įmones, norinčias priimti projekto dalyvius. Kituose etapuose programos dalyviai semiasi patirties verslo įmonėse (trunkančią 18 mėn.), kurios metu jie panaudoja įgytas teorines žinias ir įtvirtina įgūdžius bei praktiškai prisideda prie įmonių veiklos plėtros ir augimo skatinimo. Be to, kiekvienas dalyvis turi savo mentorių, padedantį iškilus sunkumams.

Toks daugiašalis bendradarbiavimas yra naudingas tiek jaunuoliams, įgyjantiems žinių bei įgūdžių, tiek įmonėms, į kurių darbuotojų gretas įsilieja jauni, talentingi bei ambicingi jaunieji eksporto projektų vadovai.

2. Startuolių projektas „Startup Lithuania Roadshow“

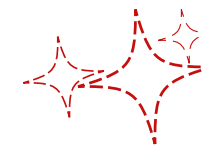

VšĮ „Versli Lietuva“ įgyvendina ir kitą, analogų neturintį projektą „Startup Lithuania Roadshow“. Projekto tikslas – startuoliams pritraukti užsienio investuotojus bei pasirašyti didelius verslo partnerystės kontraktus.

Pats projektas susideda iš dviejų dalių. Pirmoje dalyje profesionalų atrinkti 17 geriausių Lietuvos startuolių gilina savo kompetencijas ir įgūdžius, praversiančius kitame etape – mokosi rašyti bei sakyti viešąsias kalbas, paroduoti idėjas bei kurti kompanijos įvaizdį. Sėkmingai pabaigus mokymus, startuoliai keliauja į karščiausius verslo centrus – Tel Avivą, Londoną, Berlyną ir Stokholmą, kur jų laukia verslo susitikimai su potencialiais investuotojais. Šie miestai pasirinkti neatsitiktinai – organizacija „Startup Genome“, renkanti bei analizuojanti duomenis apie startuolių ekosistemas visame pasaulyje, Tel Avivą įvertino antra vieta, Londonui skyrė septintą, Berlynui – penkioliktą vietą. Stokholmas pasirinktas kaip Skandinavijos finansų centras.

Paskelbus atranką į šį projektą, „Versli Lietuva“ sulaukė laiškų nuo startuolių iš Baltarusijos, Ispanijos, Škotijos, kurios planavo savo verslą steigti Lietuvoje. Tai įrodo, jog Lietuva užsieniečiams tampa patrauklia vieta startuolių kūrimui. Tiesa, „Roadshow“ nėra vienintelis projektas, siekiantis paskatinti bei pagerinti jaunuolių kuriamų startuolių ekosistemas. Kartu su „Startup Lithuania“ taip pat organizuoja įvairius edukacinius renginius, diskusijas, skirtas atkreipti dėmesį į startuolius bei skatinti jų plėtojamą.

7.11. Neformaliojo švietimo finansavimo modelis

Neformalusis vaikų švietimas yra finansuojamas ir koordinuojamas savivaldybės lygmenyje. Institucijos, teikiančios neformalųjį švietimą, gauna daugiausia lėšų iš savivaldybės, o jų finansavimas yra stabilus ir nepriklausantis nuo veiklos rezultatų. Tuo tarpu nevyriausybinėms bei privačioms organizacijoms tenka ieškoti alternatyvių finansavimo šaltinių arba rinkti pinigus iš moksleivių. Kita galimybė – projektais grįstas finansavimas, kai įvairūs finansavimo šaltiniai skelbia projektų konkursus, kuriuose skirtingos organizacijos gali varžytis dėl lėšų savo projektams finansuoti. Egzistuojantys finansavimo skirtumai turi įtakos dideliame ugdymo kaštų skirtumui, tai taip pat lemia netolygiai pasiskirsčiusį neformalųjį vaikų švietimą teikiančių subjektų tinklą bei sukuria nelygias galimybes vaikams, norintiems dalyvauti neformaliojo švietimo procese.

Analizuojant situaciją, tyrėjai ir ekspertai sutiko, jog reikia sukurti naują neformaliojo vaikų švietimo finansavimo modelį, bendrą visoms savivaldybėms. Modelis turėtų būti paremtas „pinigai seka vaiką“ principu, reiškiančiu, jog vaikas tampa pagrindiniu indikatoriumi apibrėžiant ugdymo poreikius bei skirstant resursus. Tikimasi, kad naujasis modelis labiau įtrauks vaikus bei padarys neformalųjį švietimą labiau prieinamą, padidins jo įvairovę bei prisidės prie neformalųjį ugdymą teikiančių subjektų tinklo plėtojimo. Dėl šių priežasčių Švietimo ir mokslo ministerija 2011 m. inicijavo projektą, skirtą naujo ne-

formaliojo vaikų švietimo finansavimo modelio kūrimui bei išbandymui keturiose iš 60 Lietuvos savivaldybių.

Naujasis modelis susideda iš:

- ⊙ teisės aktų, reguliuojančių finansų skirstymą neformaliojo švietimo teikėjams;
- ⊙ neformaliojo švietimo teikėjų kokybės vertinimo sistema;
- ⊙ IT sistema, skaičiuojanti vaikų ir pinigų srautus;
- ⊙ rekomendacijos neformaliojo ugdymo teikėjams ir administratoriams.

Pokyčiai:

Iš	Į
Institucinis finansavimas – kasmet institucijos (savivaldybės tarybos) skiriamos lėšos iš jos biudžeto kitoms institucijoms.	Programomis paremtas finansavimas – programų lėšos skiriamos atsižvelgiant į ugdomų vaikų skaičių.
Po to, kai institucija gauna finansavimą, vaikas gali pasirinkti programą.	Vaikai renkasi programas, tada pasirinktos programos gauna finansavimą.
Finansavimas nėra tiesiogiai priklausomas nuo mokymosi pasiekimų.	Švietimo kokybės atskaitingumas finansuotojams ir besimokantiems.
Griežtai apibrėžtas neformaliojo ugdymo teikėjų tinklas.	Atviras ir dinamiškas neformaliojo švietimo teikėjų tinklas, įtraukiantis ne tik švietimo institucijas ar biudžetines įstaigas, įtraukiamos kultūros, sporto, nevyriausybinių organizacijos ir pan.
Sudėtinga neformaliojo ugdymo struktūra.	Skaidresnis ir paprastesnis neformaliojo vaikų švietimo finansavimas ir administravimas, atskiriantis ugdymą, papildantį formalųjį švietimą ir neformaliojo ugdymo programas.

Jaunimo politika Lietuvoje

Užs. Nr. 20537 Tiražas 1500 vnt.
Maketavo ir spausdino UAB „Grafija“
www.grafija.lt

